

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 228.
Scrisorile nerancate nu se
primesc.
Manuscrise nu se returneaz.
I. Serate
se primesc la Administrațiune
Brașov și la următoarele
BIBLIOTECI DE ANUNȚURI:
In Viena la M. Duker Nachf.,
Nax. Augensfeld & Emmerich
Leiser, Heinrich Schickel, A. Op-
pelt Nachf., Anton Oppelk.
In Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opold (VII Erzsébet-körut).
Prețul inserțiilor: o serie
garantată pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tariful și invoi-
ală. — RECLAME pe pagina
1-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

(Număr de Duminică 5.)

GAZETA apare în fiecare zi
Anunțurile pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franco, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 3 fr. pe an.
Se primumă la toate edi-
țiile postale din țară și din
afară și la d-nii colectorilor.
ANUNȚURILE PENTRU BRAȘOV:
Administrațiunea, Piața mare
târgului Inului Nr. 30, etajiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un exem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 25. — Anul LXXI.

Brașov, Joi-Vineri 14 Februarie

1908.

„Unde dai și — unde creapă“.

(S.) Foile aduc știrea, că ministrul Kossuth într-o volantă face țara atentă, cumșu se apropie de înaltă înspăimântătoare de catastrofa economică. Adecă, precum dovedesc datele statistice ale anilor din urmă, exportul Ungariei a ajuns maximul, iară importul crește tot mereu și are să ne sărăcească de tot. Vorbind mai pe românește, produsele noastre crude: bucate, lână, napi ș. a. nu le prelucrăm noi înșine, ci le vindem așa crude, cum sunt, țarilor străine. Aceste le prelucră și produsele astfel prelucrate iară ni le vând nouă, firește luând dela noi nu numai prețul, care ni l'au dat pentru ele, ci și prețul prelucrării lor.

Rezultatul este acelaș, care se arată la fie-cine, dacă cumpără mai mult, decât cât vinde, sau, ce este tot una, cheltuiește mai mult, decât câștigă: *sapa de lemn*.

La o țară încă și mai rău. O țară, care n'are ce exporta, ce vinde, expoartă și vinde în fine *oamenii*. Adecă, pe românește: acea țară, care n'are ce să dea de lucru cetățenilor săi, se golește de cetățeni, adecă, aceștia o părăsesc și se duc așa căuta lucru și traiu în alte țări.

Acesta e tristul caz și cu emigrarea cetățenilor noștri la America.

Ministrul Kossuth, atrăgând luarea aminte a țarei la pericolul iminent al sărăcirii sale desăvârșite, o provoacă a se pune cu toată puterea pe industrie și-i promite tot sprijinul posibil al statului.

Cu aceasta d-l ministru n'a făcut nimic, sau aproape nimica.

Oamenii la noi sunt prea învățați cu vorbe mari, de senzație, cu „mântuirea patriei“. Doară tot în aceasta lucră politica noastră dela 1867 încoace. Ajutoarele de stat pentru redicarea industriei încă curg, precum s'a văzut în trecutul de aproape, nu la industriasiile cei lipsiți dar harnici și străduitori, ci la fa-

bricanții și speculanții cei înbuiați și influenți în politica de zi, la Aldori, Kardosi etc., precum dovedesc știrile din zilele ultime.

Cu de aceste nu vom scăpa țara de sărăcirea economică. Alte mai radicale și mai afund tăietoare mijloace ne trebuiesc, ca să inflorescă țara și să ajungă la bunăstarea economică îndreptățită prin bogățiile ei naturale și pozițiunea ei fericită.

Libertate adevărată, dreptate necondiționată și *inteligență*, de trei ori *inteligență* ne trebuiesc ca să scăpăm de sărăcirea totală. Fără de aceste în veci vom fi tot coadele altor țări atât în privința economică, cât și în privința morală și spirituală.

Libertate adevărată ne trebuiește, ca să ne putem însufleși și să ne încordăm puterile pentru idealurile inimii noastre. Fără de însuflețire nu este încordare de puteri, iar fără de aceasta nici un lucru mare, ba nici înaintare nu poate fi.

Dreptate necondiționată ne trebuie, ca în fruntea afacerilor publice și ca conducători să fie puse *talente și caractere adevărate*, cari singure pot duce țara la înflorire, și să peară odată nepotismul și protecția, cari ne inveninează toată viața publică și să peară neputința, ce taie calea la ori-ce înaintare.

Inteligență, luminaea poporului ne trebuie ca pânea de toate zilele, de oarece din lipsa acesteia ne esplotează toate poporele din jur; fără de inteligența poporului nu se poate cugeta nici comerțului, nici industriei, nici de cea mică, nici de cea mare. Pe popor îl putem lumina în școale bune. Ei, dar școalele aceste bune trebuie puse la serviciul *adevăratei luminări a poporului și nu a șovinismului*. Cei 6 ani ai școlii populare trebuie folosiți cu scumpătate, ca să se provadă fiitorul popor cu cunoștințele elementare de lipsă spre a se putea lumina ca adult mai departe și nu pentru învățarea „limbei statului“: scopul unic azi al politicei oficiale de învățământ popular.

Numai cu cunoașterea limbei oficiale chiar și dacă ar ajunge cândva cetățenii nemaghiari la aceea, încă nu vom desvolta industria în țară și nu ne vom mări esportul.

Este timpul suprem, ca să se pună școala în serviciul adevăratei ei chemări și să nu se mai facă cu ea experimente șovinistice. Altcum nu vom putea nici spera măcar ca să se lumineze poporul iute și bine, cum cere necesitatea timpului în care trăim. Eară fără de popor luminat nici că ne putem cugeta la lățirea și înflorirea industriei în țară.

Catastrofa economică, prevăzută și vestită de ministrul Kossuth, este dară sigură și reîncunjurabilă, dacă nu se va strămuta cumva spre bine direcțiunea de azi a învățământului nostru popular.

Revista politică.

Săptămâna trecută *dieta ungară n'a ținut ședințe*, fiind intrunite la Viena *delegațiunile*. În ședința de Luni a delegațiunii ungare s'a încheiat discuția în general asupra bugetului ministeriului de externe și după o dezbateră scurtă s'a votat și pe articole, iar M arti s'a început dezbateră bugetului ministrului comun de război, care se va termina, probabil Sâmbătă.

În decursul discuției bugetului general delegatul șovinist maghiar *Okolicsanyi* a susținut că „agitatorii români din Ungaria sunt împărțâși de ajutor puternic moral, ba poate chiar și de sprijin material din partea statului român“. A arătat apoi o hartă română, folosită în toate școalele populare și în toate gimnaziile din România, pe care hartă granița României se estinde până la Tisa.

Nu mai începe îndoială că Okolicsanyi e în mare eroare. El, în șovinismul său, confundă granițele politice ale României cu granițele etnografice ale teritoriului locuit de Români!

se prindea de dânsul, îi mergea la inimă cum s'ar zice; nu avea așa grijă mari, că așa-i obiceiul țiganilor: „De ziua de astăzi se îngrijesc, pentru mâne cum o da Dumnezeu“. Ș'apoi nici la muncă din greu, nu se supun.

Și, cum am spus, venind luna lui Martie sau luna lui traistă în băț, cum îi mai zic ei, când puceii venindu-și în fire, să pun pe capul lor și îi saltă din loc, pornindu-i la treabă și la muncă, Tache, sătul de pânea din Banca, ș'o luat nevasta, pe Marghioala și pe Stan, și cu toate bodroanțele în spinare, cu găină și cu purcel, în asfințitul soa. elui, tocmai la Perjeni s'o oprit.

Toamna, după ce s'o terminat toate muncile o venit iar înapoi, știa, că în satul nostru Banca, e ușor de iernat, una că-l cunoșteau oamenii, al doilea locuitorii mai toți is buni și milostivi; chiar dacă se supără vre-unul când îl vede, în ogradă după cerut, trecându-le mânia în grabă, îi întinde dacă nu o ceapă sau o bucată de mămăligă, cel puțin o strachină de făină și un găteț două, că din partea lemmelor, pe la noi, slavă Domnului, s'o pus boierii pe stricat pădurile; le dau iarna, până le vor duce dorul. Numai leneșii n'au știre de cioate în ogrăzi!...

Foile maghiare se ocupă din nou cu chestiunea *votului universal*. Foia „Keleti Ertesitő“ a adus alaltăieri știrea, că în proiectul ce-l va prezenta ministrul Andrassy dietei, se prevede de fapt introducerea votului universal, adecă ca fiecare bărbat de 24 ani, care știe scrie și ceti, să aibă drept de vot. De votul plural, adecă ca unii dintre alegători să aibă mai mult ca un vot, proiectul nu pomenește nimic, zice „Kel. Ert.“. În schimb proiectul prevede o nouă împărțire a cercurilor electorale pentru asigurarea „intereselor maghiare“. În aceeași zi publică însă și foia lui Kossuth și Apponyi, „Bud. Hirlap“, un articol, în care se pledează cu toată căldura pentru introducerea *votului plural*.

Prin urmare nu știm nici astăzi, ce să credem despre viitoarea reformă electorală.

O știre mai îmbucurătoare ne-a adus eri o altă foaie maghiară.

Un colaborator al ziarului „Magyar Estilap“, a avut o *interesantă convorbire cu fostul ministru de interne Iosif Kristoffy*, cariua i-se datorește proiectul votului universal, pe care l'a supus la timp aprobării Maj. Sale. Kristoffy a declarat următoarele:

„Puteți fi liniștiți. Proiectul care va fi depus la Cameră, va fi un proiect al *votului universal*, și nu a vre-unui alt sistem. Se poate ca Andrassy să nu voiască așa ceva, și nici guvernul; dar aceasta nu schimbă de loc ceea ce susțin eu. *Eu cunosc părerea Maj. Sale în chestia aceasta și știu că Majestatea Sa nu va sancționa nici un alt sistem afară de cel al votului universal, așa cum se prevede categoric în pact, și acest pact nu va putea fi mistificat*. Dacă Andrassy sau guvernul vor încerca totuși să schimbe votul universal, atunci *guvernul va cădea și votul universal se va introduce în orice caz*.“

Ziaristul l'a întrebat apoi pe Kristoffy, dacă Majestatea Sa ar în-

Insă n'o mai venit Tache cum s'o dus. Nul... Ci o venit mai vesel și mai chefos și nu doar că strânsese ceva bani albi pentru zile negre, ci pentrucă însurase pe Stan cu fata altui lingurar din Perjeni și pentrucă Marghioala având a face cu boierul, era cu pantecele la gură.

La vr'o câteva zile, după ce veni în sat, îl și văd pe Tache cu căciula în mână, la ușă și cum îi țiganii!...

— Să trăiaști boierule!... Să-ți trăiască logofetii!... Să-ți mărească Dumnezeu scaunul!... Ce mai faceți?... Sunteți bine, sănătoși?...

— Suntem bine, da tu măi Tache?...

— Vă sărutăm mâinile!... Sănătos și eu, ia am venit iar aici în sat să tres iarna. Poate ai ceva de treabă boierule; mi-i da și mie un gologănaș să i-au ceva tutun.

— Cum nu!... De treabă om!... Pe unde ai mai fost astă vară și cum ți-au mers treburile pe-acolo?...

— Dă!... Am fost și eu pe la Perjeni; am trăit bine nu-i vorbă, dar parale n'am făcut că gura și tutunul bată-l să-l bată, nu te lasă nici în ruptul capului. Am în-surat băiatul, pe Stan!...

— Ce spui tu mă?... D'apoi Stan îi om de în-surat?...

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Pățania lui Stan.

Acuma-i anul, de când a pățit-o, bietul Stan. Da, a pățit-o rău de tot, îi atâta vreme de atunci și tot nu-și mai vine în fire sârmanul om!... O slăbit țiganul de nu-ți vine să te uii la el, și era gras, voinic și frumos, de-ți era mai mare dragul să-l privești; atâta numai, că era prea balaoacheș cioara, și țigan cu păru bălan o'am rar să găsește, doar la vr'unul, furat de mă-sa, dela vr'un moldovan.

Da, a pățit-o și pățania lui va povesti-o până i-va eși sufletul, întru cât frica ce a tras în seara spre Sfântul Vasile, anul trecut, l'a pătruns la inimă; spun unii, că o rămas cu lipitură de atunci, o boală foarte cunoscută printre țărani.

În primăvara anului a celuiia, s'o dus cu părinții săi Tachi Lingura și Constanda și cu sora-sa Marghioala, fată mare, după muncă în satul Perjeni unde e moșia a mare și boierul bogat așa că, pe lângă muncitorii de prin satele de pe moșia lui, își mai găsește de treabă și alții, străini. Ș'apoi la țigani nu-i lucru mare, să se ducă de ici colea, că casa și gospodăria lor, de pe roate;

o duce și o plimbă unde vreau și unde e gândul, mai ales, că mulți din ei, n'au de cât pământul pentru culcat și cerul pentru învălit.

Mare bucurie era pe capul lui Tache Lingurar, când și-a văzut băeții sburați, adică mărișori. Îl auziam adesa ori:

— Băiatul tatei îi voinic și frumos, și tata are multă nădejde pe el; îi ca o mână dreaptă, că a început să câștige câte- ceva și fata asta a mea Marghioala, îi ca o vacă cu lapte pentru mine. Să duce încoace și încolo printre femei, ba ajutăi uneia la nevedit, altei a la urzit, altei la lipit sau vărut și seara când se întoarce acasă, vine cu traista plină de făină, cu oala plină de lapte și cu pestelca încercată cu fel de fel de lucruri de ale mâncării, că româncele s' bune sârmanele și de pe următoarele ei, toți ne înfruptăm.

În adevăr, că Stan era voinic, gras și frumos, avea niște fălci de par'că erau umflate cu țava, și doar nu mânca acele mâncări scumpe, pe care le mănâncă cei cu dare de mână, nu, ci mai mult cu mămăligă bătea, cu ceapă și cu cel mai căpăta de prin sat, făcând treabă ici și colea, și mai vânzând câte o lingură, câte un fus, câte un cășel și câte o trootă că era fi-cior de lingurar; dar se vede că ce mânca

eredința unui guvern kossuthist sarcina de a trece proiectul votului universal, Kristoffy a răspuns:

„Majestatea sa nu va incredința guvernul unei formațiuni kossuthiste decât dacă aceștia își vor schimba numele și baza lor patruzeciopistă, înlocuind-o cu programul dela 1867“.

Agitația în ajunul alegerilor pentru *dieta croată*, e din cele mai puternice. Toate fracțiunile de partide și-au alcătuit definitiv listele candidaților. Pentru 191 mandate, candidaază 231 persoane, între cari multe în mai multe cercuri electorale. Iată o statistică a candidaților celor 10 partide. Starcevicenii au 52 candidați în 58 cercuri electorale, partidul croat al dreptei 32 candidați în 39 cercuri electorale, partidul țărănesc 22 candidați în 24 cercuri, social-democrații 4 candidați în 17 cercuri, progresiști 10 în 12 cercuri, clubul independent croat 9 în 11 cercuri, cei fără partid 7 în 7 cercuri, unoniști 13 în 13 cercuri, sârbii radicali 21 în 28 cercuri, partidul sârb independent 21 în 22 cercuri. Numărul total al alegătorilor este de 45.041.

După grozava catastrofă din Lisabona, căreia au căzut victimă regele și moștenitorul Portugaliei, se face încetul cu încetul *liniște în Portugalia*. Noul guvern a retras ordonanțele draconice ale dictatorului Franco, a redat deputaților imunitatea suprimată, a eliberat pe toți prizonierii politici și a restituit libertatea presei. Urgisitul dictator, fostul ministru president Franco, a fugit din țară cu întreaga familie sa și petrecând o noapte la Madrid a plecat mai departe spre Franța. Acum se află la Bordeaux. Franco avea de gând să se așeze la Paris, dar apoi și-a schimbat planul și a hotărât să se așeze în Elveția. Franco a declarat, că nu se va mai ocupa nici-odată cu politica.

Sâmbătă s'a făcut înmormântarea Regelui Don Carlos și a fostului moștenitor de tron. La conductul de înmormântare n'au luat parte nici reginele, nici noul rege, căci în Portugalia e obiceiul, că văduvele și copiii nu i-au parte la înmormântarea soțului resp. tatălui. Au luat însă parte la serviciul divin funebral. În ziua de înmormântare s'au ținut servicii divine pentru regele mort, în Viena, Paris, Londra, Sofia. La requiem-ul celebrat în Viena au luat parte: prim-ministrul Beck și Wekerle, mulți deputați austriaci și câțiva magnați și deputați maghiari. A luat parte și episcopul Lugojului Dr. Vasile Hossu ca membru al delegațiunii maghiare.

„Libertatea de pressă“ în Ungaria.

54 luni închisoare și aproape 5.000 cor. amendă.

Săptămâna trecută a fost pentru foile românești din patrie o adevărată *săptămână a patimilor*. În nu mai mult de șase zile curia și tribunalele regești din Ungaria, au croit gazetariilor și foilor române pedepse în suma de *cincizeci și patru luni închisoare și aproape cinci mii coroane amendă în bani*, fără a mai socoti aici cheltuelile de procese și alte neajunsuri.

S'a pornit prin urmare o nouă goană furioasă în contra ziarelor noastre, și cine știe cum și când se va sfârși, căci nu e foaie românească, contra căreia să nu se fi pus în curgere încă alte numeroase procese.

Mercuria trecută s'a pertractat, precum știm, la curia din Budapesta procesul de *pressă* intentat ziarului „Telegraful Român“, pentru articolul „Agitatorii“ din N-rul 133, anul trecut. Curia a aflat de bine a respinge recursul de nulitate înaintat în contra sentinței judecătorești de *pressă* din Cluj și a aprobat în întregime sentința acesteia, prin care redactorul „Tel. Rom.“, d-l T. V. Păcățianu rămâne judecat *la zece luni închisoare de stat, 1000 coroane amendă în bani și cheltuelile de proces*.

Aceiași soarte a avut-o cu două zile mai târziu foaia Metropoliei din Blaj „Unirea“. Curia a respins deasemenea recursul de nulitate și a aprobat sentința judecătorești din Cluj, prin care d-l A. C. Domșa rămâne judecat *la 8 luni temniță de stat, 1.200 coroane pedeapsă în bani și la purtarea cheltuelilor*.

Sâmbătă a fost judecat colaboratorul ziarului „Lupta“, d-l George Stoica, de tribunalul din Budapesta, pentru o „scrisoare deschisă“ adresată în „Lupta“, granițerilor din Caras-Severin, *la un an și jumătate temniță de stat și 1500 cor. amendă*. D-l Stoica a mai fost pe deasupra *îndată și arestat*, deși anunțase recurs de nulitate.

Cea mai grea pedeapsă a croit-o însă acum, Luni, tribunalul din Cluj, care a osândit pe redactorul responsabil al „Libertății“ din Orăștie, d-l I. Ioanovici, pentru 3 articole *la un an și șase luni temniță ordinară și 1000 cor. amendă în bani*. Se știe că d-l Ioanovici fusese arestat încă înainte de ce îi se pertractase procesele.

Iată dar numai în câteva zile niște pedepse îngrozitoare și fără pă-reche!

Dar șirul suferințelor foilor noastre este lung și nesfârșit. Numai eri alaltaieri a eșit din închisoarea din Brașov redactorul nostru responsabil, iar alte două procese al foaiei noastre sunt în curgere. Aceiași soarte o împărtășesc și ziarele „Lupta“, „Tribuna“, „Libertatea“ etc. și cine știe câte alte procese să fauresc în momentele aceste în oficina ministeriului de justiție maghiară, în contra ziari-sticeii române!

O icoană mai fidelă și mai tristă a mult trâmbitatei libertății de *pressă* din Ungaria, nici că se poate!

Cestiunea inscripțiilor de pe școale.

Multă vorbă și gălăgie s'a făcut cu inscripțiunile de pe clădirile școlare. Toată cestiunea aceasta a fost scâlciată de atunci chiar, de când s'a desbătut în cameră cu concursul celor doi-trei deputați naționaliști prezenți. Dacă aceștia nu se amestecau și nu venea unul din ei cu propunerea »mijlocitoare« ca inscripțiile să se facă atât în limba maghiară, cât și în limba susțitorilor școlaei, se primea ș-ul nemodificat al proiectului. Astfel însă, cerându-i-se explicații ministrului de instrucțiune publică, contele Apponyi, firește că acesta a declarat că pe școalele cu limba de predare nemaghiară nu poate să lipsească inscripția maghiară. Apponyi vine acum și văzând că a izbucnit ceartă asupra cestiunii acesteia a dat o ordinațiune sub numărul 1105 (1908) stabilind, ca fiecare școală să aibă în ori-ce caz inscripție maghiară, iar școalele cu limba de predare nemaghiară să aibă dreptul, dacă voiesc, a pune la coadă și o inscripție în limba de predare a școlaei care însă să fie taman așa de mare ca cea ungurească, (căci de cumva ar fi cu două trei cuvinte mai lungă ar periclita supremația limbii maghiare.)

Adecă am căzut din fântână în lac!

Diferitele conzistorii ale noastre românești au tălmăcit paragraful legii mai aspru chiar decât Apponyi. Cel din Caransebeș a dat de-adeptul ordin să se ia jos inscripțiile românești și să se pună maghiare. Mai corect însă a procedat conzistoriul din Blaj zicând ca să fie pace, mai bine nici o inscripție. S'au făcut prin foi mare șgomot asupra circularilor amintite. Foaia din Arad însă a retăcut în același timp că și conzistoriul din Arad a dat o circulară, prin care se obligă organele parohiale să delăture de pe școalele confessionale gr. or. inscripțiunile cari nu ar fi în limba maghiară. »Unirea« din Blaj publicând circulara episcopului I. Papp din Arad, observă că foile cari au apostrofat cu vorbe aspre ținuta conzistoriului din Blaj, față de noua lege școlară, nu trebuiau să tacă tăcerea peștelui despre ce a făcut în cauza aceasta conzistoriul din Arad mai ales că foaia din Arad era așa de aproape de acest conzistoriu.

ȘTIRILE ZILEI.

— 31 Ianuarie v.

Parastas pentru Grigorie Maior. Împlinindu-se eri șapte ani de zile dela moartea mult regretatului nostru redactor Grigorie Maior, membrii redacțiunii noastre împreună cu alți prieteni și cunoșcuți ai fericitului Gr. Maior, au luat inițiativa să se officieze Duminecă în 16 Febr. st. n., un parastas solemn în biserica Sf Nicolae din Scheiul Brașovului.

Un octogonar grănicer dela 1848. Pe la sfârșitul anului trecut am anunțat încetarea din viață la Năsăud a veteranului Toader Ionașcu. Dăm astăzi după »Liberalul« din Iași, câteva notițe din viața acestui ultim grănicer dela 1848, din fostul regiment al II-lea de graniță:

Octogonarul s'a născut în Năsăud, fosta reședință a districtului Năsăudului, în anul 1823. Studiile le-a făcut în fosta școală militară din Năsăud, care fu arsă în 1848 cu ocazia revoluției. După sfârșirea studiilor a fost numit funcționar la judecătoria de cerc a regimentului (pe acel timp administrația și justiția din acel ținut era militară). La 1848 a luat parte în armata imperială la luptele contra insurgenților. După potolirea revoluției a fost numit membru în comisiunea însărcinată cu facerea cadastrului, iar mai târziu inspector silvic peste pădurile comunelor grănicărești.

Falnică biserică din piața Năsăudului își datorește existența sânguinței neobosite a acestui vrednic român, care ca epitrop al bisericii a adunat fondurile necesare pentru clădirea acelei frumoase biserici. Ca membru în consiliul comunal a contribuit la multe îmbunătățiri, ce s'au făcut în acest oraș cultural românesc. Mai târziu a fost numit asesor la sedria orfanală din Năsăud, iar după ce districtul Năsăudului a fost încorporat în județul Bistrița de către administrația ungurească fu permuat tot ca membru tutelar la tribunalul din Bistrița, unde funcționa până la 1880, când introducându-se limba ungurească în justiție și administrația s'a retras în mijlocul familiei la moșia sa din Năsăud. Soția decedatului, care a murit acum 9 ani, a fost flica vestitului paroh dela 1848 Ioan Lazăr, soră cu ropasatul director al Liceului din Năsăud, Ioan Marte Lazăr și nepoată a lui Iacob Mureșanu, întemeietor al »Gazetei Transilvaniei«.

Ionașcu este părintele amicului nostru, a d-lui Romulus Ionașcu, directorul școlaei comerciale elementare din Iași.

Poporațiunea Ungariei în 1906. Conform datelor oficiului de statistică din Budapesta, Ungaria în anul 1906 a avut 17 milioane 876.189 locuitori, iar Croația 2 milioane 592.968, împreună 2.469.157. Dintre cei 17.876.189 locuitori ai Ungariei au fost Maghiari 9.471.990 adecă 53 procente; Români 2.940.669 adecă 16-45 proc.; Germani 1.979.066 adecă 11-07 proc.; Slovaci 2.066.812 adecă 11-50 proc.; Ruteni 454.723 adecă 2-54 proc.; Croați 202.146 adecă 1-13 proc.; Sârbi 401.606 adecă 2-25 iar de diferite naționalități 510.777 adecă 1-73 procente. Dacă luăm în considerație și Croația, Ungurii sunt numai 46-82 procente din totalitatea locuitorilor. După religione locuitorii Ungariei s'au împărțit în 19 6 după cum urmează: Rom. catolici

— Dă!... S'o amurisată ră de o fată și nici c'a fost chip. Da o luatără frumușică țigancă și par'că ar fi harnică; decăt is săraci amândoi; s'au strâns la un loc două sărăcii care se bat cap în cap; n'au decăt hainele de pe ei. Tot la mine bătrânul e nădejdea, trebuie să le strâng de prin sat și să-i hrănesc.

— Cum să-l hrănești tu pe Stan, coșogemite om, înalt cât un brad? Pune-l să facă treabă că-i tînăr și volnic; trimete-l la mine, să-l pun la tăiat lemne și să-i plătesc.

— Am să-l trimit mâncați-aș! Cu Marghioala boierule n'am prea eșit bine.

— Hei cum?... de ce?...

— Apoi dă!... Țigancă, țigancă, nu-i vorbă, dar are ochi de șerpoaică! Cum m'am dus la Perjeni a și pus boierul ochii pe dansa. A trăitără bine nu-i vorbă și pe lângă ea și noi, dar cum a fost, cum nu, nu știu, că văd că fata crește mereu în șale.

— Atunci tot ai făcut ceva vara asta, n'ai umblat de geaba pe la Perjeni. Ș'apoi te-ai înemurit se vede cu boierul, că feciorul lui are să-ți fie ție nepot.

— Să trăești, așa e!... Dă, boierule noi țiganii ne cam păcălim cu boierii; când ei pe noi când noi pe ei; ai văzut matale cred, feciori de boieri, cu fața neagră și cu părul creț și doar părinții lor sunt bălăi?...

— Du-te dracului, ce vorbești prostii!... — Ba nu zău, așa-e; să nu vă fie cu supărare...

I-am dat ceva de treabă și luând câți-va gologani a plecat. Mă uitam lung după dânsul și nu-mi eșia din minte cum boierul din Perjeni s'a coborât așa de jos, să se înemurească cu Tache Lingurarul.

Nu trecu mult și îl și văd pe Stan.

— Hei! bine ai venit măi Stane!

— Sărutăm mâna d-le!

— Ce măi picuile, tu te-ai însurat?

— Dă d-le, am făcut și eu, ce văd că fac toți oamenii. Puse ochii în pământ țiganul, și se făcu negru roș; îi era rușine.

— Ș'ai luat ceva avere?...

— Apoi de unde să iau, dacă nici eu n'am nimica; amândoi avem câte o traistă goală.

De altfel țiganul era îmbrăcat binișor însă cât era pe el, atâta ș'acasă. Era îmbrăcat cu cămașă albă peste țiri strâmți de lână, cu antereu nou vătuit și încins c'un brău roș pe la mijloc lat de o palmă și ceva; în cap cu căciulă tuguată de cele țesute și în picioare cu opinci de pele de porc; iar în jurul gâtului legat cu o batiștă albă-vânăță, ce avea mărgele roșii, galbene, albe și albastre pe la margini.

— Uite, am lemne de tăiat bre, ce zici?..

— Ce să zic, le taiu d-le!

— Câte parale?

— Apoi câte care ai?

— Am patru care!

— Mii da cinci lei?

— Nu-ți dau cinci; îți dau patru, că așa am plătit până acuma, câte un leu de car.

— Bine! fie și așa, dar să-mi dai și de mâncare.

— Ți-oi da și mâncare.

S'a dus să-și ia toporul de acasă și când s'a înapoiat a venit și cu nevasta.

O țigancă tânără și frumușică bat-o s'o bată; nu degeaba își stricase Stan tinerețele pentru dansa. Dânsul se apucă de tăiat lemne iar dansa strângând hlui și alte găteje de prin ogradă, făcu foc și se tolăni în jurul lui, trăgând mereu din țigară pe care o făcea din tutun de cel negru și din hârtie groasă. Din când în când făcea și lui Stan câte una.

Ce-i tinerețea asta!... Să giugluleau și să dragosteau ca doi porumbei. Vorbeau cu atâta drag și se uitau cu atâta duloșie unul la altul, încăt toată lumea le părea a lor, nevoile și necazurile nu erau luate în seamă în vremea aceia. Se credeau cei mai fericiti. La vremea mesei i-am che-

mat să mănânce. Cea mai mică bucățică o împărțiau în două.

Însă și dragostea și iubirea își au marginile lor. Vorba lui Tache: gura 'nu te lasă; foamea te pune pe foc și pace. Văzând țigancă lui Stan, că mai mult rabdă de cât mănâncă, cu toată durerea ce simțea în inimă pentru dânsul, într'o bună dimineață, după o sfadă amestecată cu bătaie, ca acolo unde intră sărăcia, o luă spre Perjeni, lăsând pe Stan încât l-a găsit. La început i-se păru o părere lui Stan, dar la vr'o câteva zile unde-l ajunge un dor de Floarea lui. Să moară țiganul nu altceva!

Toată ziua plângea și se căina. De unde, pâna unde, într'una din zile întâlnește pe Păscălița, o femeie bătrână, care-i merge numele de cea mai mare fermecătoare din sat. Și cum fermecele se fac mai mult înspre sfântul Vasile, apoi la casa ei curg femeile, fetele, flăcăi și bărbați, cari cred în fleacuri de acestea ca altă ceva.

Atunci își strânge Păscălița bani și lucruri pentru un an și doi de zile. Țiganul îi spuse pățania.

— Nu mai plânge Stane. Nu mămucă. Ți-o aduce baba!... Inchipui-ți 12 lei și ai pe Floarea acasă numai de cât. Dar un lucru îți mai spun Stane. Să fi tare de înțel; să nu te sperii, că eu lucrez cu u-

8789.767. Grec. catolici 1.956.751. Evang. 1.302.845. Reformati 1.545.682. Gr. orient. 2.296.156. Unitari 72.202. Jidani 887.576. De alte religii 15.210. In 1906 au emigrat din Ungaria (fără Croația) în America 128.109, în România 8.733. în Germania 4791. în alte părți 2843. Românii au emigrat în America 13.683, în România 5920, în Germania 855, iar în alte părți 615, cu totul 21.082 de Români și-au părăsit țara. Iar dintre Unguri au părăsit statul național maghiar peste 51.000 de suflete.

O convorbire cu regina Amalia a Portugaliei. Ziarul francez „Eche de Paris” publică o convorbire, pe care un colaborator al său a avut-o cu regina Amalia. Aceasta i-a spus următoarele: În clipa când cu propriul meu corp am căutat să-l apăr pe fiul meu Manuel, văzusem un om care își îndreptase arma asupra mea. El m'a avut însă înima să tragă. Lângă mine stăcea mort în trăsura regele și m'am gândit să salvez pe fiul meu murind pentru țară... Ea a adăugat apoi:

— Niciodată fiul meu nu va putea învăța dela mine, decât iubirea cătră țară, îndeplinirea datoriei cătră popor și respectul legilor. Am încrederea că el va fi iubit de popor. El e silitor, iubește binele și știe să-și îndeplinească sarcinile pe cari i-le impune situația. El a avut eri o conferință de două ore cu șeful guvernului. În acest timp l-am auzit spunând: „Am fost povățuit să mă port cu mână de fier față de oamenii mei, cred că mâna unui conducător nu trebuie să fie numai energică, dar și blândă. Când cineva se urcă pe tron atât de tânăr cum sunt eu, prima lui datorie este să fie blând. Datoria noastră este să punem bazele unei înțelegeri între partide. Din momentul în care guvernul nu va putea fi popular, nu va putea continua opera de care e nevoie.”

Cununie. Domnul Ioan Moldovan și Domnișoara Maria I. Munteanu din Cernat (Săcele) își vor serba cununia lor religioasă Duminecă, în 3/16 Febr. a. c. în biserică Sft. Nicolae din Cernat la orele 12 din zi.

— Domnul George G. Perșinariu din Brașovul vechi și Domnișoara Maria I. Stăicu își vor serba cununia lor religioasă, Duminecă în 3/16 Februarie a. c. în biserică gr. or. română din Christian, la orele 11 a. m.

— Domnul Ioan I. Ardeleanu și Domnișoara Păunica D. Furnică își vor serba cununia lor Duminecă în 3/16 Februarie a. c. în biserică Sfântului Nicolae din Prund.

— D-nul Neculae N. Stinghe și Domnișoara Marina St. Frigător își vor serba cununia lor biserică în Duminecă în 3/16 Februarie a. c. în biserică Sfântei Treimi de pe Tocile, Brașov. Nuni vor fi D-na și D-l George Neagușiu, zarat.

Complotul contra familiei Țarulul. Cu toate dezmințirile venite din cercurile oficiale, se asigură în modul cel mai pozitiv, că s'a descoperit un mare complot, care tinde la asasinarea întregii familii a Țarulul. Un subolifer de jandarmi, care era detașat cu serviciul pe linia secundară ce duce la Tzarskoe-Selo, e implicat în acest complot al terorștilor. El a fost arestat. La dânsul s'au găsit bombe și manifeste revoluționare. Din documentele cari au căzut în mâinile poliției s'a putut descoperi

firele acestui complot pus la cale de o mare asociație terorștilor. S'au făcut perchișiții în străzile Vosnenski-prospect, Cazan și Vasilieski, unde s'au făcut numeroase areștări și s'au găsit cantități mari de materii explozibile.

Suprimarea tipăriturilor românești școlare. Inspectorul școlar din comitatul Arad Varjassy a raportat în ședința comisiei administrative a comitatului Arad, că toate tipăriturile școlare române din comitat sunt românești și a rugat pe episcopul român dela Arad să suprimă tipăriturile românești. Episcopul a răspuns că fiind prea multe tipărituri românești gata, ar fi bine ca în anul acesta să rămână numai tipăriturile românești. Inspectorul a făcut propunere comisiei să se ia în considerare dorința episcopului. Fișpanul Károlyi însă a fost în contra, mai ales fiindcă e vorba de Români. Astfel comisia a dispus ca pe tipărituri să fie și text ungurească și despre aceasta a avizat pe Episcopul. Inspectorul școlar a mai raportat, că 2 învățători români au fost suspendați unul pentru „agitatie” contra Maghiarilor, altul pentru că n'a făcut cu copii progres în limba maghiară.

Din Christian. Duminecă în 9 Februarie st. n. a. c., pompierii Sași din Christian comit. Brașov, au arangeat ca de obicei un *bal impreunat cu teatrul*. Atât programul literar, cât și jocul au avut loc în sala mare a edificiului școlar, care de astădată s'a arătat neîncăpătoare pentru publicul ce venise să și hrănească sufletul cu roada bunelor învățători. Inceputul s'a făcut la ora 7 seara, când bina a început a se împodori cu d-xterii diletanți, predând piesa „Die Rekruten” (Răzuietele). A știunile diletanților din piesă se desfășură pe sulul unui comic puternic, întreagă piesa este presărată cu glume de nuanță sentimentală și instructivă, îndeosebi actul al doilea a stărnit hohote în ascultători, când o ceată de recruți s'au pus și au îmbătat pe d-l „Hauptmann”, care în stare de prea bună dispoziție și-a luat feciorii la izbir. (Exerzieren). La 10 oare din noapte piesa teatrală luă sfârșit, începându-se după o scurtă pauză un valse maiestos înainte de pauza de 12 din noapte, corul mixt și bărbătesc a intonat mai multe cântări, cari ar fi făcut onoare pe scena ori-cărui oraș. S'a arangeat și joc de tombolă, unde s'au câștigat mai multe lucruri de valoare. E de mirat disciplina, ordinea, solidaritatea, cari pun coroana tuturor succeselor lor. Un popor pe a cărui față poți ceti inteligența, este neluodolnic, că știe primu pe stre ni în societatea lor, dându-le locul ce li se cuvine. M'am îndepărtat cu cele mai plăute suveniri și cu dorul în suflet de a participa și altădată. — „Un Român.”

Miscare terorștilă din Rusia. Pe când noul prefect de poliție din Baku ieșea Mercuri seară la miezul nopții dela teatru, s'a azvârlit o bombă contra lui. Prefectul a fost rănit, dar nu în mod grav. Atentatul a fost ucis de agenții, cari întovărășeau pe prefect.

Pentru masa studenților români din Brașov au intrat cu lista de colectă Nr. 7. (Colectant: Oprea Rodean, cl. VIII. gimn.) Ioan D. Alemanuț, Tg. Jiu (România), Corpul Inv. Săliște câte 5 cor., Ilie Hociotă S'biu, Nicolae N. Țintea Săliște, Ionu Co-

darcea Săliște câte 2 cor., N. Haret Tg. Jiu (România), Ioan D. Bărsan Săliște, I. Bancu Săliște, Ioan Daderlat Săliște câte 1 cor., Mihaiu Opreș Săliște 50 bani. Suma totală: 20 cor. 50 fl.

Primească generoșii donatori cele mai călduroase mulțumite. — Direcțiunea gimn. gr. or. român.

Băile Buziaș, a căror izvoare de acid carbonic natural erau vestite încă din timpul Romanilor, aduc servicii foarte importante nu numai celor bolnavi, dar și industriei. Iacob Muschong, posesorul cel nou al acestor băi renumite, a făcut mari instalații pentru a produce acid carbonic fluid chemic natural și curat pentru scopuri industriale. Stabilimentul mai face parte din cartel, livrează prompt ori și ce cantitate.

Numărul jubilar al Gazetei se poate abona ori și când în decursul lunii lui Februarie st. v. a. c. cu următoarele condițiuni:

În Austro-Ungaria, pentru abonații „Gazetei” 50 bani, pentru alții 1 coroană.

În România și străinătate, pentru abonații „Gazetei” 1 coroană, pentru alții 2 coroane.

Ținem a observa pentru orientarea cetitorilor, că favorul, ce se dă abonaților foaiei noastre, se restrânge la exemplarele abonate. Astfel un abonat al ziarului nostru nu poate să aboneze cu prețul redus mai multe exemplare din numărul jubilar.

Rugăm pe toți câți se interesează de a avea numărul jubilar al „Gazetei” a se grăbi cu abonarea lui, ca să putem stabili pe baza aceasta cât de mare să fie ediția. Pentru a. bonamente întârziate nu mai putem garanta.

„Sănătatea” se numește „foaia populară pentru răspândirea cunoștințelor igienice și medicale”, care în curând, încă în luna lui Februarie a. c., va apare în tipografia noastră.

Redactorul acestei foi este d-l Dr. Baiulescu, medicul dirigent al stabilimentului de idroterapie și profesor de igienă la gimnaziul român din Brașov, cunoscut deja ca autor al unei scrieri importante: „Idroterapia medicală”, care a fost foarte bine apreciată de Academia română din București. Înainte de a cunoaște programul detaliat al d-lui redactor, trebuie să declarăm că chiar scopul ce-l urmărește această foaie este cât se poate de laudabil și suntem convinși, că va face bune servicii poporului nostru. Noi Români din regatul Ungariei n'avem până acum nici o foaie de felul acesta, care să se ocupe numai cu povățuirea poporului în chestii de sănătate și de medicină. Sperăm deci că publicul român inteligent, preoții noștri și mai ales învățătorii noștri vor saluta cu bucurie aparițiunea acestei foi și vor sprijini cu toată căldura o foaie, care i

va pune în curent cu toate chestiile cele mai importante, ce trebuie să le aibă și un laic în casuri de boale și accidente, în lipsa unui medic sau până când sosește medicul.

Foia „Sănătatea” apare de 2 ori pe lună (la 1 și 15 ale fiecărei luni) și va fi scrisă în stil ușor de înțeles pentru toți.

Prețul de abonament este foarte moderat: 5 coroane pentru Ungaria și Austria, 6 lei 50 bani pentru România.

Domnii, cari doresc a primi această foaie, sunt rugați a se adresa d-lui Dr. G. Baiulescu Brașov Strada Vămii Nr. 36.

ULTIME ȘTIRI.

Viena, 13 Februarie. În ședința de ieri a delegațiunii austriace delegatul social-democrat Zeliger a protestat contra expulșărilor muncitorilor străini din România și a cerut guvernului austriac să protesteze pe lângă guvernul din București.

Delegatul român bucovinean bar. Hormuzachi într'un discurs mai lung a vorbit despre situația Românilor din Ungaria și a declarat că Austro-Ungaria nu va putea face o politică externă decât atunci când toate popoarele vor fi puse pe picior de egalitate. Politica națională în Ungaria nu coresponde însă acestui scop. Această politică se ridică în contra a 3 milioane și jumătate de Români, în contra unui popor a cărei sinceritate față de stat a fost de atâtea ori pusă la încercare. Aceasta politică nu poate fi pricepută cu atât mai mult că urmărește și scopuri utopice. Ungaria ar face mult mai bine, dacă ar căuta să adune toate forțele statului, decât persecutând naționalitățile să-și micșoreze puterea. Ungaria ar trebui să pornească această politică dintr'un alt punct de vedere și să urmărească o apropiere cu România, de care e legată prin interese comune. Slavii, Germanii, Sașii și alte naționalități, sunt și ele escluse din viața politică. Din această cauză politica balcanică a Austro-Ungariei nu poate fi încoronată de succes.

Ca reprezentant al Bucovinei, ce se află în apropierea graniței românești trebuie să arăt, că raporturile politice dintre România și Austro-Ungaria sunt neschimbate. România este de zeci de ani cel mai bun amic al politicii de pace a Austro Ungariei. În România nu se află nici un partid, care să nu fie convins că România trebuie să se asocieze monarhiei austro-ungare pentru interesele ei.

— Nu mii frică, începu Stan, luminându-i-se înaintea ochilor de bucurie, cand auzi, că o zi, două, mai sunt la mijloc și Floarea lui o să vină.

— Ce făcu, ce dreseră, țiganii închipuiră 12 lei și îi duse în șir la Păscălița.

— Bravo Stane! Acuma ai să vii în seara spre Sfântu Vasile și ai să faci cum îți-o spune eu. Dar baga de seamă, încă odată îți spun, să nu te sperii, când îi auzi pe diavolul vorbind cu mine.

Păscălița se sfătui cu Pascal bărbatul-său, care era un mehenchiu, un șarlatan ca și dansa, cum să înșele și să vâre în sperieți pe bietul Stan.

Sosi seara mult așteptată de Stan, când era sigur că-și va vedea pe iubita lui, Floarea; căci îi spusese Păscălița că o aduce pe trestie.

Satul clocotea de sunetul clopotelor și de uratul și hărtul plugarilor, cari umbrau din casă în casă, urând gospodariilor belșug și roadă multă în anul viitor.

În amurgul sării, când întunerecul se lăsa asupra satului, înegrind totul înaintea ochilor, Stan intră pe poarta Păscăliței. Până să intre Stan pe ușe Pascal să ascunde după sobă.

— Hei, ai venit Stane?... Acuma să te văd, cât îți poate curaua. Vezi să fi bărbat.

— Lasă mătușă, că doar is om, nu fleac.

— Dă măi băiete eu îți spun; am văzut alții mai ceva ca tine și n'am putut face treabă cu ei. — Ai să stai nemișcat și ai să răspunzi numai când te-oi întreba eu.

Ieși afară dansa, își despletă părul de pe cap, își boi fata cu luningine și să îmbracă c'un cojoc întors pe dos. Când intră înăuntru flori începu să-i treacă lui Stan prin tot corpul și părul din cap i-se făcu măciucă.

— Vezi să te ții Stane! Intră în hornă c'un ciomag în mână și începu să strige cu un glas urât tot bătând în hornă.

— Satano!... Satano!... Satano!...

— Aud!.. Ce vrei!... răspundea ca dintr'un poloboc Pascal de după sobă.

Când auzi Stan, să îngălbini ca ceara și începu să tremure ca varga.

— Satano!... Îți fac o rugămintă!

— Ce vrei!... Ce vrei!... spune!...

— Să aduci pe Floarea lui Stan.

— O aduc!... Cum vrei!, ca vântul ori ca gândul.

— Auzi Stane! — spune cum vrei!..

Stan muțise.

— Măi Stane n'auzi!... spune cum vrei!..

Dea! Lui Stan i-se încleștase gura; ședea cu ochii holbați; gata să-i iasă sufletul.

— Nu-ți fie frică mămuică, fi tare de ânger și stropindu-l cu apă rece îl aduse în simțiri.

— Ai auzit ce spunea diavolul?...

— Da am auzit!..

— De ce nu mi-ai spus cum să îți-o aducă?... Vezi să-mi spui a doua oară. Eu mă duc afară puțin, ai să auzi un sgomot să nu te sparii, când îi vedea pe diavol.

Când auzi așa Stan, tremurul începu iar să-l zguduie, ieșind însă afară începu să mugească ca un urs și să bocănească în uși.

Stan, ne mai putând răbda de frică, când auzi ușa trăsând să repezi după sobă. Când colo dete peste Pascal care începu a răni și a face rău de tot. Stan să fâstăci și să luă cu Pascal la luptă până ce dărâmară soba.

Când intră Păscălița în casă își puse mâinile în cap de cele ce văzu. La răcnete lqr mahalagii alergară să vadă ce este. Era ca la panoramă. Care mai de care îi huidaia; era un răs de nu se mai pomenea.

Doisprezece lei a lui Stan s'o dus; Floarea lui n'o mai venit și nici om, nu mai este Stan de atunci.

Cine o mai crede în farmeci să creadă!... Stan o spune și morților ce a pățit.

G. N. Coatu
Banca — Tutova.

Poveste...

De pe vârful unui munte, 'n dimineața unei veri, Pe-ale cerurilor drumuri largi, curate, 'n veci des-chise, A pornit un vultur tinăr, într'un zbor măreț spre [soare...]

Din o luncă înverzită — un flutur cu nebulne vreri, Amețit de-albastrul zării și ademenit pornise, Să ajungă pe 'ndrăznețul, de pe-o floare de cicoare..

Și târziu, trudit de moarte, a ajuns de el aproape... Ca să nu-l doboare însă cu-alui aripi uriașe Vulturul, cu-o fâlfăire s'a 'ndreptat în altă parte.

Nu e lașitate pururi — cum zic cei, cari vreau să [ngroape]

Numele acelu care „vultur” s'a crescut din fașe — Când senin prin lume trece, 'nconjurându-i de de [parte]

Cluj, Ianuarie 1909. N. Brătianu.

Reghinul, centru românesc.

De pe lângă Reghin, în 12 Febr. 1908.

Onorată Redacție! Cînd corespondența publicată în numărul 20 din 7 Februarie a acestui pretuit ziar intitulată: »Porniri bune în Reghinul săsesc, m'am bucurat văzînd, că și în aceste părți se fac ceva mișcări pe terenul cultural național. Meritul la aceasta îl au aceia, căroră le revine, și în specie tinărul protopop Arton M. Popa.

Scopul meu de astădată este, a face o critică a stărilor noastre de pe aci, și a arăta relele și scăderile, de cari suferim și din pricina cărora nu facem aproape nimic, cu intențiunea bună, ca văzîndu-ne greșelile noastre, să ni-le îndreptăm în viitor.

Reghinul este unul dintre cele mai puternice centre românești, situat între Câmpie și marginenime, avînd sediul a doi protopopi românești, vre o 4 advocați români și o bancă: »Mureșana« cu amplolați tot români după naționalitate; un inginer arhitect și alți vre-o câți-va funcționari. Are un gimnaziu inferior ev. luteran, care e frecventat de o multime de școlari români. Școala românească se află una cu un învățator. Atîta tot ce putem nota despre Reghin, din punct de vedere românesc.

Considerînd însă situația locului, *allicum ar trebui să stăm noi în Reghin.* Aci ar trebui să avem una dintre cele mai puternice bănci românești, care să nu se mărginească numai la simple împrumuturi cambiali și ipototecari, ci să provadă sa-tele mai însemnate mai ales dela munte cu magazine de bucate, de cari are lipsă poporul și pe care l'ar scoate astfel din ghiarele jidanilor și a cămătarilor și ar deveni adevărat institut național. După modalitatea de până acum, *poporul nu simte de loc folosul băncii românești*, mai cu samă și din pricina, că institutele streine oferă banii mai lesne. — La acestea se mai adaugă, că însuși acest institut a luat astăzi un caracter cam confesional.

Cei doi protopopi, unit și neunit, ar trebui să ia inițiativa în toate lucrînd mîna în mîna; dar spre rîul nostru, a-aceasta nu se întîmplă așa. Diferința de etate între dînșii și împrejurarea, că unul e bogat tare, l' face pe acesta ca mai mult să-și vadă de afaceri private decît de cauze comune. Poate, că la aceasta contribuie și mizeriile confesionale, de cari nu suntem lipsiți pe aci. Voiu aminti unele: Există comună compactă și curat gr.-cat. în care gr.-orientali sînt preot singur numai ca se împungă în coaste pe greco-catolic și vice-versa, căsătorii mestecate între gr. cat. și gr. ort. nu se pot face fără reversal făcut la notarul public ori la solgăbirău. Cu cîtă greutate se fac acestea și cîte neplăceri întîmpină bietul popor din aceasta pricină știe ori și cine. *Unii sunt mai catolici decît Papa, alții mai fanarioți decît Fotie.*

Despărțămîntul »Asociațiunii« al Reghinului își are sediul în Reghin sub conducerea celor doi protopopi, unul e președinte (director), celalalt vice președinte. *E unul dintre cele mai neactive.* Directo-

rul n'a convocat nici o ședință a comite-tului, nu s'a ținut nici o prelegere popo-rală, deși poporul e setos de așa ceva, mai cu samă în aceste părți. În două adu-nări generale s'a decis procurarea unui schiopicon pe sama despărțămîntului și s'au votat spesele, dar schiopiconul nici în ziua de astăzi nu există. (Domnul se-cretar al despărțămîntului va avea bună-tatea a ne da deslușire în aceasta privință, căci d-sa a fost încredințat cu procura-rea). Prelegători s'ar afla, însă dacă nu se dă nici o inițiativă și nici un îndemn dela locul competent, nu face nimeni ni-mica și de aci stagnarea și meritata ad-moniare, ce se dă acestui despărțămînt de către comitetul central.

Reghinul are poporațiune gr.-catolică și o biserică frumusică edificată de fericit-ul protopop de odinioară Petru Maior. Greco-orientalii abia sînt 4—5 familii și și acele mestecate, și se pregătesc să-și ridice biserică proprie. Se bage mărul de ceartă și de dezbinare și aci, unde de cînd există Reghinul și Români în el tot numai o biserică și o confesiune româ-nească a fost?

O altă mizerie este, că inteligența din Reghin privește de sus pe cea din provin-cie, și de aci provine că o consolidare între acești doi factori este foarte cu greu de înjghebat.

Iată D-le Redactor, în liniaminte ge-nerale, relele de cari suferim noi și pri-cina pentru ce așa de încet pulsează viața românească din aceste părți. Le am expus aci nu cu intențiune rea, ci cu gândul curat, ca văzîndu-ne greșelile, se ni-le îndreptăm.

Să ne respectăm reciproc și după dreptate și să-i dăm fie-căruiă locul ce i-se cuvine. Cei de sus să nu desconsidere pe cei mai jos puși și cei cu poziție mate-rială mai bună să sprijinească pe cei mai ageri și cu spirit de conducere, și dacă din fatalitate, suntem desbinați în două confesiuni să nu ne asuprim unii pe alții, *căci după sânge frați suntem și un scop final avem: fericirea și înaintarea nea-mului nostru românesc.* Să ne ridicăm peste veleitățile confesionale și punînd umăr la umăr numai vom putea răzbate printre atâtea piedeci, ce ni se pun în cale de către streini. Poetul zice: în unire stă puterea și unde-s doi puterea crește și dinșmanul nu sporește.

În Reghin trebuie să avem toate in-stituțiunile românești pe cari le au alte centre de ale noastre, ca bancă, casină, reuniune de femei, de meseriași, ba chiar și o foaie românească. Conducătorii tre-bue să fie energici, iar ceilalți trebuie să-i asculte și să tindă mîna de ajutor. În modul acesta se vor putea înregistra vești îmbucurătoare și din aceste părți, bună-ooară ca și cea din numărul 20 l. c.

Bare-mi dear fi, ca cele aci zise și purcese dintr'o inimă arzătoare de dorul de înaintare al neamului nostru româ-nesc, să afe răsunetul convenit.

Criticul drept.

Date istorice

cu privire la viața bisericească a Ro-mânilor din Brașov și la comu-nelle din »Țara Bârsei.«

Iohann Teutsch, preot săsesc în Her-man (comitatul Brașov) către finele vea-cului XVIII a făcut în »istoria anuală din Ardeal, în deoseb din țara Bârsei« în pri-vința Românilor și a bisericei românești următoarele însemnări :

»În anul 1385 a început să se clă-dească biserica mare (neagră) în Brașov pe un loc, unde era mai înainte baltă de pește, care baltă s'a curățit prin săpare«.

Deoarece pe vremurile de atunci nu se aflau mașine ca în ziua de astăzi, prin care se pot ridica greutatea la ori și ce înălțime, fără a fi lipsă de multe brațe, clădirea bisericei săsești din cetatea infe-rioară ceru mult ajutor de mîni, luînd în considerare că clădirea bisericei a ți-nut aproape 40 ani fără întrerupere.

Văzînd dară autoritatea bisericească, că n'are ajutor îndestulător în loc, trimise agenți în Bulgaria, (de astăzi) la popoa-rele, care sedeau la poalele Balcanilor (Ia-tinește Hămus) și acești agenți aduseră muncitori, pe care Sași îi numeau »Bul-garici, de sigur dându-le aceasta numire pe basa numelui țării, unde locuiau. Cu acea însă nu e spus că muncitorii aceia au fost numai de origine bulgară, căci, după cum vom vedea mai târziu, alți cronicari vorbesc de »valahici« (din cuvîntul latin Vlachus) locuitori în Brașov. Nu este însă esclus, ca împreună cu Români să fi venit și vre-o câțiva muncitori de na-ționalitate bulgară la Brașov.

În privința venirii așa numiților »Bulgari« la Brașov a însemnat I. Teutsch din »histor. Vall.« următoarele: »1392 vin Bulgari către Brașov în partea de sus (nemțește »ober die Stadt«, dinces'a făcut cu vreme »chere Vorstadt«, ungurește însă cu denumirea de »Bolgárszeg«) și li s'a dat din partea mag stratului loc de șezut«.

În anul 1410, adecă după 25 ani, s'a gătit o parte a bisericei sub conducerea preotului săsesc (de religiune rom. catolică până la anul 1544) Toma Fronius. În acest an a căpătat biserica numele de »bise-rica sînta Maria«.

Cronicarul menționat n'a mai însem-nat nimic despre biserica română sau na-țională română până la anul 1495.

Trecură dară aproape 100 ani dela descălcarea Bulgarilor — Românilor în Brașov.

În anul 1495 bîntuia în mod inten-siv »ciumax«, »boala neagră« în Brașov și în ținutul Bârsei. Tot în acest an evla-

*) D-l Wilhelm Niemandz, funcționar orașe-nesc în Brașov, ne trimite spre publicare niște date istorice cu privire la viața Românilor din Brașov și comuncelle învecinate, după însemnările cronicar-ilor de pe vremuri. Începem astăzi cu publicarea acestor date, cari — deși în parte cunoscute — vor fi cettie desigur cu interes. Mai observăm, că d-l Niemandz, care este german, a scris aceste date într'o limbă bună românească, care-i face toată onoarea.

vioșii coloniști Bulgari-Români dau semne de viața lor creștinească și de înmul-țirea lor.

Aflăm că »Valahici« de »din sus de oraș« (adecă din Schelul de astăzi) se roagă, sprijiniți de vr'o câțiva boeri de frunte, la senatul brașovean, ca să li-se dea voie, a pune biserica lor în zid. »Mai înainte era (biserica) numai de lemn« zice cronicarul.

Din aceasta vedem dară cu singu-ranță, cumcă »Valahici« aveau deja dela început, dela intrarea lor în Brașov, bi-serica lor proprie și de sigur și preot după ritul greco-oriental. Rugarea o așter-nuse »Valahici« la autoritatea politică, și de sigur vor fi cerut și ceva ajutor la punerea bisericei române în zid. Dat-a sen-atul orășenesc ajutor sau nu, nu se știe, însă cuget că li-s'a fi dat cel puțin drept-ul de a aduna daruri în favorul clădirei bisericei.

Razăm mai tare însă se vede că au avut din partea domnitorului român (dom-nitorul, vaivodul Valachiei, atunci numită »Muntenia mică«), căci în anul 1512 este vaivodul Bassarab, care le-a fost în aju-torul Valachilor din Brașov în ce privește clădirea bisericei. În privința ajutorului dat spre edificarea bisericei însă l'a în-trecut Anna împărăteasa rusească, după cum vom vedea mai jos.

În anul 1512 era Vlad domnitor în Valachia, Bassarab însă a dat navală peste el și l'a gonit din scaunul domnesc cu forța. Bassarab a fost unul din acei oa-meni, care avea milă și grijă de con-naționalii lui în Brașov, el a stat cu multe în ajutorul Valachilor din Brașov, încât aceștia au fost în stare a pune biserica lor pe vremea aceea în zid, adecă de a putea isprăvi clădirea. Din acest fapt pu-tem concluda cu siguranță, că domnitorul Bassarab n'ar fi ajutat pe locuitorii Schelu-lui, dacă aceștia ar fi fost esclusivi de ori-gină, de naționalitate bulgară. Așadară cu anul 1512 au Valahii-Români în Brașov biserica lor proprie de zid, făcută în parte cu ajutorul unui domnitor neaș român.

Dintr'o altă notiță a anului 1512 aflăm mai departe: că Scheienii în acei an au căptat libertatea, a edifica o bise-rică; la cheltueli a ajutat *indeosebi* împărăteasa rusească Anna, care pe basa faptului ei creștinesc se denumise ca pa-troana bisericei și chipul ei în mărime naturală a fost pictat asupra primei uși la biserica aceasta. Pe locul acestei bise-rici stătea mai înainte una de lemn. Aflăm dară din aceasta notiță, cumcă împărăteasa Anna a fost acel suflet bun creștinesc, care în deosebi a ajutat ridicarea bisericei ro-mânești în Brașov.

Se vede însă, că biserica nouă încă nu era prăvălăută cu obicinuitul turn de clopote, căci în anul 1595 s'a face pe chel-tuiala vaivodului Aaron turnul bisericei valache în Brașov mai înalt. De sigur a costat clădirea bisericei o mare sumă de bani, și parochia Românilor p'atunci încă nu dispunea de avere privată și d'aceea a rămas clădirea turnului din cauza chel-tuieiilor mari, pe timpurile viitoare.

(Va urma.)

Amintiri din Ardeal.

La pomana din Hususău.

În anul 1885 o familie din Blaj in-vită vre-o zece studenți din clasa a opta liceală la sîntirea unei cruci în cimiterul din Hususău, o comună în apropierea Blaj-ului, de unde își trăgea originea acea fa-milie. Crucea în cestiune a ridicat-o în memoria părinților uciși în timpul revolu-țiunii din anul 1848 și cu ocaziunea sîntirii crucii a făcut și o pomână pen-tru iertarea păcatelor celor morți.

Între acești invitați mă aflam și eu și cu drag am luat parte la acea pomână. Fiind destinat a deveni preot și pentru a mă obicinui cu pomenile din vreme, luam parte unde numai puteam.

Am brodit'o cu pomana aproape ca țiganul la stîna, că era tocmai într'o zi din postul Sîntilor Petru și Pavel, zi de post.

Mîncările pentru pomână erau pre-gătite încă din ajun în Blaj. Ce era? S'au fierț câteva oale sdravene cu fasole fre-cată și s'au cumpărat dela brutarii din Pe-trifalău vre-o 40 pâni.

Petrifalău este un sat mic de tot pe malul drept al Târnavei mici în fața Blaj-ului cu locuitori unguri, femeile d'acolo fac pîne de casă pe care o aduc în Blaj spre vînzare, vre-o trei vedre rachiu de-la Jupănu Mendel și zece lumânări pentru citorii sîntei din Hususău, atîta tot și poate vre o doi florini mărunțiș ce se dă

iertare participanților la pomână câte un creițar de fiecare persoană.

Toate aceste au fost încărcate pe un car cu boi și noi *per pedes apostolorum* am pornit în urma carului spre Hususău depărtare de aproape două oare.

Am ajuns în Hususău la oara 9 di-mineată și ne-am dus de-a dreptul la bise-rică, în jurul căreia se afla cimiterul.

Biserica, o bisericuță săracă de lemn ca mai toate pe Târnavă era așezată pe o colină din dreapta viilor fostului guver-nor al Transilvaniei, baronul Bruckenthal, numite de săteni vilele lui Bruck; acolo ne aștepta preotul cu slujitorii bisericei și po-porul din sat cu mic și mare.

Am intrat cu toții în biserică și pe mine m'a prins mirarea, unde am văzut acea biserică aproape goală de ori-ce po-doabă, în unghiul drept de lângă altar se vedeau vre-o 80 ciomege, care terminau în forma unui T. La început credeam că sunt reschitoare pe care își dăpănă țărā-cele firele de tort, dar epítropul bisericei, care era lângă mine, mi-a explicat că acele ciomege servesc drept strane, și mai târ-ziu m'am convins cu ochii, că fiecare țā-ran a pus mîna pe câte un ciomag și s'a pri-ponit cu coatele pe el și astfel stînd ascultau slujba dumnezească, iar la cetera sîn-tei evanghelii, cînd țāranii au inghenun-chiat, aceste ciomege își arătău toată splendoarea neputînd și ele inghenunchia și apăreau ca tot atâtea carje arhieresti, căci fiecare țāran punea câte o basma pe ele ca să nu-l glodească.

În altar, de asemenea simplu, o masă drept pistol cu trei șesnice, iar în un

colț o multime de farfurii de pămînt, nu-mite blide, și tot atâtea linguri de lemn și vre-o 4—5 cuțite de mărimea unui te-sac de vardist. Epítropul și aci mi-a dat explicațiunea convenită, spunîndu-mi că acestea sunt tacămurile pentru pomeni, că la ei în comună pomenile se fac la ci-mitir și nu la locuința mortului.

Terminîndu-se slujba în biserică, am eșit la cruce pe care stropindu-o preotul cu apă sîntită mai cetește o rugăciune, în care timp femeile sub supravegherea pre-curăriței, scot farfuriile și lingurile din al-tar, și încep a le umplea cu fasole, punân-du-le rînd una lângă alta.

(Prescurărița este o femeie bătrînă, pe care o alege preotul, ei i se încredin-țează pistorni-ul, un fel de sigil de lemn pe care îl aplică pe prescuri înainte de a le coace. Numai această femeie are dreptul de a face prescuri).

Prescurărița scoate un cuțitaș și cu mu-chea lui lua din o farfurie piper măcinat și făcea cruci peste fasolea din blide. Ată-tea cruci a făcut această femeie de m'am crucit și eu, făcea la câte o farfurie mai mare și câte trei cruci, așa că un om mai puțin băbu, că ai făcut atâtea, de un om slab nici nu le poate »sudu« pe toate«.

Pe cînd femeile manipulau cu faso-lea, bărbații tăiau pînea în patru, iar vre-o șase cu mîncile sufocate faceau pe pa-harnicii împărțînd rachiu, trei dădeau la femei și trei la bărbați, fiecare pomana-giu primea câte un pahar de rachiu, cari erau mai îndrăsnit: veneau de câte două sau chiar de câte trei ori.

Omul, care a făcut pomana, împărția iertarea câte un creițar de fiecare per-soană.

Terminate toate aceste, preotul ro-ștește un Tatăl nostru și desleagă masa. Țāranii i-au fiecare câte o farfurie cu fa-sole și câte o bucată de pîne și pe iarbă verde sub cerul liber mîncă din pomână. În caz de ploaie pomana se face în biserică.

Așa noi cei zece pomana-gii ne-am ales cu iertarea de câte un creițar din aceea pomână, că la rachiul nu am în-drăsnit a ne vāri cu toate ca nelăsa gura apă, văzînd pe câte un țāran cum s'ān-tura paharul cu rachie. Nici nu-l puneu bine la gură și era gol, luneca pe gât-lej de pare că era uns.

Nici din pomână nu am mîncat cre-zînd că vom găsi ceva mai bun în cărciuma comunală, unde ne-a invitat omul nostru după pomână.

Acolo ce să vezi, cărciumarul își bă-tuse în ajun »jumătatea« și acesta desertase, iar el nu ne-a putut servi de cît cu beu-tură, apoi pe inima goală merge un pahar de rachiu dar altceva nu, și așa am fost nevoiți a ne înapoia la Blaj cu același vehicul, cu care am venit, cu deosebire că eram mai ușori adică lîhniți de foame.

Ne-a cam trecut poita de popie dela aceea pomână și cu toate că toți zece eram destinați a deveni preoți, s'a întam-plat în adevăr că nici unul din noi nu este astăzi popă.

28/I 1908.

De sub Surul.

Sistemizarea unei trupe de actori români.

Preotul Ioan Baciu, din Șoimuș, a tipărit mai acum o lună o broșură sub titlul: »Prospect pentru înființarea, organizarea și susținerea tovărășilor și reuniunilor de teatru, precum și a unei grupe teatrale de artiști români la noi în țările de sub coroana sf. Ștefan.«

Broșura d-lui Ioan Baciu, care e unul dintre cei mai buni cunoscători ai dezvoltării teatrului la noi, nu este numai o publicație de ocazie a unor date privitoare la mișcarea teatrală dela noi, ci conține un proiect concret pentru înființarea teatrului românesc în țările de sub coroana sfântului Ștefan.

Autorul pledează pentru înființarea unei trupe teatrale sistemizând pentru actori și actrițe salare corăspunzătoare și drept de pensiuie. Trupa teatrală să se compună de ocazională numai din 12 persoane, 8 bărbați și 4 dame. Adunarea generală a societății fondului de teatru va alege un director, care decide în toate afacerile trupei.

Pentru a se putea orienta asupra centrelor, în cari s'ar putea ținea reprezentații, d-l Baciu a compus un tablou, din care se vede, că în 68 centre s'ar putea da în decursul unui an 170 reprezentații. În fiecare centru ar fi să se înființeze câte o reuniune de cântări, muzică ori teatrală de diletanți, unde nu este până acuma, care încă va da din când în când reprezentații teatrale. Aceste reuniuni vor îngriji de sală, garderobă, scenă, repertoriu și bibliotecă teatrală și vor face escurșuni în satele din apropiere dând reprezentații pentru țărani.

Cheltuielile trupei teatrale ar fi: 12 persoane salare 25.700 cor., la fondul de pensiuie 7706 cor. 38 fl., pașal de călătorie 1680 cor., diurne pe 300 zile 8130 cor., pentru garderobă 6063 cor. 62 fl., pentru sală și decoruri 24.500 cor. Total 73.780 cor. anual.

Prețul locurilor se va plăti în 3 forme: a) la cassă, plătiind prețul întreg cl. I 3 c., cl. II 2 cor., cl. III 1 cor. de reprezentație; b) prin abonament stabil cu dobândă de 5% cl. I 200 cor., cl. II 100 cor., cl. III 50 cor. anual după o reprezentație; c) prin abonamentul depus în cassă. După tabloul încasării de abonamente, în cele 68 de centre s'ar încasa 73.720 cor., ca să poată fi asigurată aceasta sumă se indică câte abonamente stabile și ce capital se cer după clase în fiecare din cele 68 centre. Din suma totală a abonamentelor stabile centrele vor subtrage anumite sume, înregistrându-le între venitele reuniunii locale, pentru garderobă, sală și decoruri.

Un exemplu, Alba-Iulia cu 3926 locuitori români se angajează, că va primi trupa teatrală spre a da în fiecare an câte 3 reprezentații. Pentru acestea va avea de plătit trupei anual 1302 cor., iar pentru asigurarea acestei sume se cer 100 abonamente stabile de cl. I a 2 cor., 150 de cl. II a 1 cor. și 180 de cl. III a 50 bani, ori în total procentele după 132.000 cor. depuse la bancă. Din suma de 1302 cor. trupa va restituie societății locale de diletanți anual 106 cor. pentru folosirea garderobei și 432 cor. pentru sală și decorațiuni. Îngrijirea de localuri de teatru va fi a societăților locale.

Mai dă apoi d-l Baciu o mulțime de povețe folositoare pentru societățile de diletanți, neuitând nici de repertoriul nostru, care nu e chiar bogat în piese potrivite.

Atragem atențiunea publicului românesc și îndeosebi a societății pentru Fond de teatru român asupra acestei interesante broșuri.

Convocare.

Membrii despărțământului VIII. Deva al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« precum și toți aceia, cari doresc a deveni membrii »Asociațiunii« prin aceasta să invite la adunarea generală a despărțământului, ce să va ținea Sâmbătă, în 22 Februarie n., 1908, d. a., la 2 oare în Deva, în localitatea Casinii române.

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării prin directorul despărțământului.
2. Raportul secretarului despre activitatea comitetului cercual dela ultima adunare generală.
3. Raportul cassarului.
4. Alegerea unei comisii pentru conscrierea membrilor noi și încasarea taxelor restante.

5. Alegerea unei comisii pentru controlarea raportului prezentat de notar și cassar.

6. Citirea dizertațiunilor insinuate cu 24 oare mai înainte la directorul despărțământului.

7. Desbateri asupra propunerilor insinuate conform regulamentului.

8. Raportul comisiiunilor de sub 4 și 5.

9. Alegerea comitetului cercual pe un nou period de 3 ani.

10. Statorirea locului pentru ținerea adunării generale proxime.

11. Dispozițiuni pentru verificarea protocolului și închiderea adunării.

Deva, la 8 Februarie, 1908.

Dr. Alex. L. Hossu, Dr. Cornel Popescu.
director. secretar ad-hoc.

Petrecerea din Bistra.

În această fruntașă comună din Munții Apuseni de mult există o Reuniune de cântări și muzică, care în fiecare an — de obicei — la Anul-nou oferă o seară plăcută de întâlnire celor din jur, o seară plină de voie bună și veselie.

În ziua de Anul-nou și-a ținut și în acest an Reuniunea petrecerea, la care a luat parte un număr destul de mare de inteligenți din jur și popor din loc.

Eri-alaltăeri a fost Crăciunul și ne aducem încă cu drag aminte de sărbătoarea, în carea Isus cel mic să coboră pentru noi pe pământ, de colinzile frumoase și ca o aducere aminte corul copiilor de școală — ca niște îngeri — blând și nevinovat ne mai cântă odată:

„Colo în sus la răsărit
Este un măr mare înflorit
Colindăm Doamne — colindăm“.

Peste tot seara asta mai mult e a copiilor, a căror glas dulce și blând ne înveselește inima și a căror prezență pe scenă ne surprinde pe toți.

Corul bărbătesc ne delectează de-așemenea cu trei cântece frumoase una »Moțul la drum«, compoziție de I. Vidu, dar legată de sufletul acestui popor, care vara și iarna:

„Hi la deal și hi la vale
Cu cereuri și cu ciubară.“

A doua »Dulce Bucovina« și de încheiere »Marșul lui Tudor« ambele compoziții de A. Popovici, cântate cu precizie și pe lângă o disciplină și ordine exemplară. Harnicii dascăli români, domni Iuliu Coroiu și Aurel Micu, conducătorii corului, și-au dat toată puterea, ca atât teatrul copiilor, cât și corul bărbătesc să reușească pe deplin. Și nici nu se putea altcum, căci în Bistra prin hărnicia preoților și a zelului ce-l desvoaltă acești bărbați tot numai lucruri bune și folositoare am văzut și am convingerea că și de aci încolo Bistra noastră să fie, ce-a fost în trecut, fruntașa comunelor din Munți.

Dar să vedem cu ce ne-au surprins copii: 4 fetițe frumoșele îmbrăcate în mândrul port național ne predau un patruolog »Despre portul românesc« de M. Drăgan, spunându-ne lucruri dureroase, dar adevărate, că ne-am schimonosit portul. Două din fetițe, niște »bătrâne« cuminte, sfătuie și conving pe altele două tinere, cari merg după rochiile de atlas la târg, că mai frumos port ca al nostru nu e în lume așa, încât fetele noastre convinse esclamară »trăiască furca și răboiul, trăiască portul românesc«. Involuntar am exclamat și noi »trăiască«, mișcați de adevărul ce eșia din gura copiilor.

Al doilea teatru tot patruolog predat de patru copii, combate lăcomia unul din celea 7 păcate capitale. E scris de-așemenea de M. Drăgan. Și în urmă al treilea teatru e »Dujmănoasa« tot de M. Drăgan, unde iau parte mai multe copile, veselindu-se în presara unui Crăciun de celea aduse de Moș Crăciun, după ce fata dujmănoasă să împacă cu dujmăncea ei, și i-se iartă greșala și din partea mamei sale. Trebuie să observ că prin astfel de reprezentații se deșteaptă nespuse de mult copii, și deși unele scene par plictisitoare pentru publicul ascultător să seierte, căci scopul prim e creșterea tineretului pentru a fi apti mai târziu; eară în locul al 2-lea combaterea relelor ce ne stăpănesc, de cari însă — drept spunând — nu ne place să ne aducă aminte nimeni, este fără îndolăi moralizatoare. Copii și-au jucat rolurile lor foarte bine, cu multă seriozitate și fără nici o temere.

Despre două puncte plăcute am să vă raportez încă, cari s'au predat de către d-l inv. A. Micu: primul punct a fost declamarea »Nunta Zamfirei«, după care

a fost răsplătit cu aplauze îndelungate, iar al doilea monolog »Achim Filăru« de A. Bănuțiu. Că ce impresie și ce haz a făcut acest monolog predat foarte bine e în stare să înțeleagă și să-și facă o idee cât de cât numai acela, care a fost norocos să-l asculte și să audă pe d-l inv. Micu. A fost unicul punct comic din program, dar ne-a înveselit pe deplin; eară aplauzele nu mai curmău.

Și la urmă toate se gată — să gât și eu. — Reprezentațiunea s'a sfârșit cu joc românesc până în zori de zi și nici atunci nu se mai gătase; joc destul cu rânduială bună păzită — ce ironie — de patru împănași cu sulilele în sus. Apoi ne-am despărțit de această comună, cu impresii că sunt aicea oameni cari muncesc, și muncind roada lor se vede.

Un vecin.

Csardașul din Dârste.

— O întâmpinare. —

Cu privire la corespondența publicată în N-rul popular trecut al foaiei noastre, în care un »participant« face aspre imputări pompierilor din Dârste și îndeosebi d-lui N. Bârsan, pentru luarea în program a »Csardașului«, d-l Bârsan ne-a trimis în numele »Pompierilor voluntari din Dârste« o întâmpinare, din care reproducem următoarele părți:

»Pompierii voluntari, despre care e vorba în raportul publicat, nu pot trece cu vederea înputarea ce li se face pe nedrept din partea participantului și vă roagă să publicați următoarea desmintire:

»Nu este adevărat ceea ce sustine participantul, cum că petrecerea ar fi fost de caracter pur românesc, dovadă sunt ofertele și suprasolvirile anunțate, ba și invitațiile trimise, cari au fost făcute și în 3 limbi. Drept dovadă poate servi și publicul străin de altă lege, care a participat la petrecerea pompierilor. Dacă ar dori »participantul« am putea înșira și cu numele o mulțime de funcționari aflători în comuna noastră și jur.

»Nu este adevărat nici afirmațiunea cum că în Dârste ar locui chiar numai români, căci mai sunt pe lângă români proprietari fabricanți și funcționari de alt neam. Venitul curat s'a destinat în partea cea mai mare, pentru un scop nobil, ear cealaltă parte pentru acoperirea speselor ce vor avea numiții pompieri în decursul unui an.

»Stând astfel lucrul credem că nu s'a prăpădit lumea prin aceea, că la balul pompierilor numiții, s'a jucat și 2 jocuri străine. Pompierii însăși au decis, că dacă se vor prezenta la bal și străinii invitați și dacă vor cere să li să dea voie a juca un joc al d-ilor, să li să satisfacă astfel dorințel; căci parcă n'ar fi lucrul human a ne arăta nerecunoscători față de cei bine-făcători. Deci și aici a fost în rățăcire »participantul«, căci nu a d-lui Nicolai Bârsan a fost dorința de-a să juca acele jocuri străine.

În partea din urmă a corespondenței, pompierii resping cu indignare apostrofarea »să le fie rușine« ce li s'a adresat din partea »participantului«.

Față de această întâmpinare facem următoarele constatări: Petrecerea dată de pompierii români din Dârste, n'a fost petrecere pur românescă ci o petrecere internațională, ceea ce o dovedesc și invitațiile făcute în trei limbi. Prin urmare, dacă pompierii români din Dârste s'au pus pe acest punct de vedere, au fost nevoiți, cu sau fără voie, să joace și csardaș. Întrebarea este acuma: Fostau pompierii din Dârste nevoiți să aranjeze o petrecere internațională și să apeleze la publicul străin? Noi suntem de părere, că pompierii din Dârste, cari sunt înainte de toate Români, n'au avut nevoie să aranjeze o petrecere internațională, căci majoritatea covârșitoare a publicului prezent la petrecere a fost român. În cazul acesta, când s'ar fi aranjat adecă o petrecere pur românescă, nu era nevoie să se joace nici csardaș. Străinii, dacă s'ar fi prezentat la o petrecere curat românescă, puteau să joace în dragă voie polce și valsuri, jocuri cari se dansează și la petrecerile românești, în nici un caz n'aveau să pretindă însă jocuri naționale de-ale lor, iar comitetul aranjator era îndreptățit să refuze orice cerere în privința aceasta, pe motiv, că la o petrecere românescă nu se joacă csardaș-ul.

Bibliografie.

Fragmente istorice despre boerit din Țara Făgărașului de Ioan cav. de Puscaru. Vol. IV conținând documentele (diplomele) la fragmentele istorice de mai sus. Volumul are 836 pag. și un indice alfabetic și costă 5 coroane 20 fileri. Se poate procura direct dela autorul sau prin librăria Archidieceșană din Sibiu.

Dansul.

Ori-ce presiune externă ce influențează asupra omului își are ecoul în sufletul nostru. Când presiunile externe influențează în mod plăcut asupra sufletului nostru, acelea își află expresiunea prin bucurie, care în deosebite forme se manifestează. Când din contră, presiunile externe influențează în mod neplăcut asupra sufletului, acelea își află expresiunea prin tristețea, care să exprime în deosebite forme.

Cântatul, râsul, dansul etc. sunt tot atâtea expresiuni de bucurie, de îndestulare, a sufletului nostru. Din contră, plânsul, melancolia, tristețea etc. sunt tot atâtea dispoziții neplăcute ale sufletului nostru.

Oare, care individ nu a fost nici când în plăcuta poziție de a dansa? Cât de bine e dispus în acele momente omul! Cât de viguros li este trupul și cât de plin de îndestulare li este sufletul! Ori-ce cugete neplăcute, ori-ce durere în acele momente e dată cu totul uitării!

Omul cult și necult, ungurul și românul, europeanul și negrul din Africa de-opotrivă își caută distracțiunea în dans. Cine nu a văzut pe economii noștri, a căror trup zdrobit de munca obositoare a zilei, în loc de ași căuta sara repaus, să adună în șăzători, unde femeile torcând doinesc frumoase cântece, iar tinerii să înșiră în frumoasa horă? Negrul, a cărui trup sângeră de loviturile nemiloase ale sbicului stăpânului său, după terminarea muncii să înșiră în dans și dansează până la estremă oboseală...

Ochiul scrutător privind un dans face studii valoroase. Dacă dansul e original, în el descoperi temperamentul, în el află caracterul și cultura celui popor.

E mare deosebire între dansul francezului și sârbului. Dal căci până când dansul francezului e compus din nescali mișcări pipăite, variații plăcute, până atunci la sârb se observă unele mișcări forțate și fără multă tactică. Până când francezul e plin de curtuazie față de dama dansatoare, până atunci sârbul e mai puțin complexant.

Dacă privim un dans al clasei culte și altul al țărănimii vom observa o deosebire destul de considerabilă între ele. Până când dansul clasei culte e combinat din unele mișcări pline de tactică și variații, până atunci dansul la țărani e compus din unele mișcări simple și greoaie. Până când dansatorul clasei culte, se poartă cu toată complexanța față de dama dansatoare, până atunci aceasta e cu totul eschisă la țărani.

Dacă dansul să întâmplă între marginele unei cuviințe, la toată întâmplarea formează un ram al artei, la din contră va deveni o adevărată epidemie atât pentru trup cât și pentru morală. — Prin dans trupul devine mai viguros, căci dansul e adevărată gimnastică. Gustul estetic să cultivă în măsură mai mare.

Durere! dar nevoiți suntem a recunoaște, cât de puțin corăspund menirei lor dansurile în forma cum să practicează astăzi. În loc de a promova sănătatea și morala o subsapă. Mii și mii de vieți pornite spre înflorire au devenit jertfa dansului. Mii și mii de suflete, în cari strălucia morala, azi au devenit cuibul imoralității! »Cine ar putea număra jertfele pe cari dansul în văzul părinților le pretinde!« — esclamă pedagogul Nimayer.

Da! sunt foarte juste cuvintele acestui mare dascăl și cu deosebire privind un dans al clasei neculte, zilnic ne putem convinge despre justetea acestor cuvinte.

Să vorbești la aceste dansuri de observarea regulilor igienice? Nici vorbă! Tinerii dansează până la estremă oboseală. Cămașa în spatele lor este udă de parcă respectivul a muiat cănepa în rău și astăzi fel obosiți aleargă la fântână și beau apă. Să ne mirăm oare, că ici-colo observăm morburi de piept, rărunchi, stomac etc.?

Oare, cu morala la atari dansuri stăm mai bine? O nu! Cine nu a văzut părechi sărutându-se în prezența bătrânilor și copilașilor privitori? Ba mai mult! La văzul tuturor refuzându-se în un staul de vite sau după un acunziș, ca acolo neconturbați să-și continue dragostea. Aci am putea vorbi despre moralitate? Oare, viermele imoralității nu se va planta și în micii copilași, cari să delectează în dansurile adulților?

E deci lucru constat, că dansurile să poată corăspunde menirei lor, e necondiționat de lipsă, ca regulile igienice și morale să fie observate cu multă strictete, pentru aceea:

1. Dansatorul să nu danseze nopți întregi, căci repusul de noaptea nici când nu poate fi înlocuit prin cel de zi.

2. Să nu dansăm în continuu, ci după me-care dans să pauzăm.

3. Dacă după dans am simți respirația grea sau tuse, atunci pe vecie să abdicem de dans.

4. Să nu eșim în aier rece și să nu bem apă când suntem oboșiți de dans, căci prin aceasta suntem expuși la morburile cele mai multe și mai grele.

Încât privește respectarea regulilor morale avem de-a observa următoarele:

1. Părinții să fie cu ochi de sentinelă și ori-ce esces de imoralitate, fie acela ori cât de mic, să-l combată cu toată tăria.

2. Dansurile să fie sub nemijlocita inspecție a părinților.

3. Fără a nu lua părinții parte la dans, să nu permită fiilor a să prezenta în altare loc

Aceste sunt pe scurt ceea-ce ar trebui să se observe pentru-ca dansul să poată corăspunde menirei sale. — E adevărat, că conlucrarea preotului cu a învățătorului intru promovarea scopului ce urmărește dansul încă va avea roadele dorite.

Pentru acea e tare de dorit, ca pe lângă părinții trupești, preotul, ca părinte sufletesc la toată o-aziunea b-nvenită să combată defectele ce provin din dans, iar pentru promovarea acestui scop în conțelegere cu învățătorul să inființeze deosebite reuniuni, prin cari să atragă tinerimea noastră în sânul lor și astfel să-i abțină dela dansurile cu menirea greșită.

Învățătorul cu puterea autorității sale, pe coplașii lui concrezuți spre creștere să-i rețină cu totul dela prezentarea în atari locuri.

Când vom fi ajuns, ca dansurile să-și urmeze directiva dorită, atunci putem fi mândri, căci pe calea progresului am înaintat cu un pas...

Aug. Ocnean.

ECONOMIE.

Pregătirea mașinelor de clocit oue.

Așa cred, că iubiiții cetitori își vor aduce aminte de aceste mașini publicate înainte de asta pare-mise cu 1½ an în foile noastre sub numele de „mașini populare“ cari atâta folos au adus acelor, cari s'au interesat de e e și le-au câștigat.

Aveam un măestru (măsar), pe care îl învățasem cum să construiesc aceste mașini, caruia i-am fost dat să pregătească odată 25 de mașini comandate și poate că și azi avea să pregătească și lizeze multe mașini de acestea, dacă le pregătea cu un preț mai moderat și le l'fera în mod mai cinstit. Astfel am aflat de bine ceea-ce am și promis-o celor mai mulți mușterii (clienți) că voi pregăti un plan, care va conținea descrierile și măsurile punctuale ale acestor mașini intru pregătirea și construirea că-ora e destul: 1 ferestruu, 1 ciocan, 1 păreche de clește și 1 viseu; așa în caz de lipsă ori și cine își poate face astfel de mașini fără de a jertfi altă decât materialul. N'au lipsă acestea nici să fie ghiluite, țifonate și văpsite, lucrul principal e să aducă folos.

Să ne cugetăm numai la traiul scump și greu de azi, care cu tot dreptul pretinde del noi o muncă, un câștig modest, și încă a fost când-va lipsă de ac st aparat, cu cât mai vârtos ar trebui să-l aibă azi ori și cine.

Aceste-a mașini sunt de trei soiuri: 1. pentru 100 de oue, 2. pentru 150 de oue și 3. pentru 50 de oue. Toate au unul și același mod de pregătire și unul și același succes favorabil. Manipularea acestor mașini nu pretinde dela noi nici o osteneală, toată osteneala stă în aceea că dimineața și sara din apa cea caldă în mașină slobozită pe gaura din jos ferbem câți va litri și o tur-năm earăși cătră cealaltă. Dar nu pretind nici cheltuială, căci până când mașinele cu lampă numai petroleu mistuesc câte de 5—6 cor.

în restimp de 21 zile, aceste nici un crucer spese nu ne fac, și sunt cu mult mai bune și folositoare în ori-ce privință

Toți deci cari doresc ca cu bagatel preț să-și arangeze aceste mașini, acumă când e timpul cel mai favorabil pentru aceasta, cu a căror descriere am împreunat și descrierea pe larg a 30 soiuri de galițe nobile precum și locul importării acestora, (soiurile aceste de galițe scumpe aduc foarte mare folos omului) să trimită 2 cor la adresa de jos pentru care sumă bagatelă vor primi frangat următoarele:

1. Figurile originale al 3 soiuri de mașini cu măsurile lor punctuale date.

3. Modul de construire a acestor mașini, așezarea în lăuntru a ouelor și a termometrului.

2. Manipularea apei, ouelor și gradului de căldură — timpul aerisării.

4. Procedura în timpul ciocnirii.

5. Instruarea elaponilor la rolul de mamă.

6. Nutrirea măestrită a puilor pentru ai crește iute.

7. Soiurile galițelor nobile pe larg descrie și prețurile acestora. (Aici se amintesc 30 de soiuri diferite împreună cu originea lor, cari se folosesc mai cu bun succes și cari aduc mai mult folos).

Beiuș (cott. Bihor).

Alexandru Chira,
cantor prim. prof. de
cant și muzică.

Producțiuni și Petreceri.

Tinerimea română gr. cat. din Parța invită la Producțiunea de cântări, declamațiuni și teatru, ce o va aranja Sâmbătă seara (întâmpinarea Domnului) în 2/15 Februarie 1908, în sala d-lui B. Berger, sub conducerea învățătorului Nicolau Lugoșan cu următorul program: Motto. »Măi badiță depărcior« cor mixt de Iuliu Birou. »Trei doamne, și toți trei«, poezie de G. Coșbuc, predată de Georgiu Bulzu, elev de cl. VI. »Negruța« cor mixt cu soli de I. Vidu. »Tinerete-nebunețe« comedie într'un act de G. Cătană. »Hora coriștilor« cântec de joc pentru cor bărb. de Iuliu Birou.

— *Tinerimea română din comitatul Hunedoarei* invită la petrecerea cu dans ce o va aranja cu ocaziunea adunării Despărțământului VIII Deva a »Asociațiunii« și a adunării generale a »Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoarei« Sâmbătă în 9 (22) Februarie 1908 în localitățile hotelului »Crucea albă«. Inceputul la orele 8½ seara. Prețul de intrare: de persoană 3 cor., de familie 8 cor. Venitul curat este destinat pentru »Reuniunea fem. rom. din com. Hunedoarei«. »suprasolvirile se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe calea publicității. Muzica: Capela Gogi din Orăștie. Pentru comitetul aranjator: Dr. Virgil Olariu președinte. Dionisiu Ardelean, cassar, Coriolan Pop secretar.

— *Tinerimea română din Tinca* invită la Concertul ce se va aranja cu concursul reun. de cântări »Hilaria« din Oradea-mare Duminecă în 23 Februarie st. n. 1908 în sala cea mare dela hotelul »Coroana«. Inceputul la 8 oare seara. Prețul de intrare: de persoană 2 cor., de familie 5 cor. Venitul curat este destinat spre augmentarea fondului pentru edificarea bisericii gr. or. române din Tinca. Ofertele marinimoase se primesc cu mulțumită și se vor publica. (Adresa cassarului: Romul Barbu contabil la filiala băncii »Bihoreana« în Tinca com. Bihor.)

»Reuniunea de muzică și cant a plugarilor din Curtea« sub conducerea Domnului Ioan S. Caba, învățătoriu, invită la concertul care se va aranja în o-pătăria »Steinitz« din Curtea. Sâmbătă în 2/15 Februarie a. c. Venitul curat ieste destinat în favorul reuniunii. Ofertele și marinimoasele suprasolviri se vor publica. Inceputul la 8 oare seara. După concert joc.

— *Meseriașii români din Lugoj* aranjează o Petrecere dansată Sâmbătă în 2/15 Februarie 1908 în pavilionul otelului »Concordia«. Venitul e destinat pentru

scopuri filantropice. Oferte marinimoase se primesc cu mulțumită și se vor publica. Muzica lui George Adamovici. Inceputul la oarele 8 seara.

Dare de seamă și mulțumită publică.

Cu ocaziunea petrecerei dată la 6/19 Ianuarie a. c. din partea despărțământului de pompieri voluntari din Brașov-Dârste, au binevoit a oferi ca dar următorii domnii:

D-l O. Leitinger 10 cor., Firma Czell 5 cor., Kleman Josef 3 cor., părintele Ioan Broșu 2 cor., Klein G. 2 cor., W. Tellmann 120 cor., D na Schobelin 1 cor., Schmidt 1 cor., W. Tandier 1 cor., Gădri Martin, 1 cor., W. S. horg et comp. 6 cor., Safrano 5 cor., Lidner 220 cor., Roth M. 2 cor., H Scherg 120 cor., Pochorski M 2 cor., Petru Popovici 1 cor., Johan Dieneres 1 cor., S habel O. 1 cor., Bugó 2 cor.

Pentru acestea daruri, mai susnumitul despărțământ de pompieri și expr.mă și pe această cale mulțumita sa, cu adausul că la rândul său și el și va face datoria.

Dârste în 12 Ianuarie 1908.

D. Martin.

MULTE ȘI DE TOATE.

O statistică lugubră.

Ziarul parisian »Gil-Blas« publică următoarea listă a șefilor de state asasinați în ultima jumătate de secol:

1854: Carol III de Parma, asasinat de Antonio Cara; 1860: Principele Danilo de Muntenegru, asasinat de Kadiș un exilat; 1865: Lincoln, președintele Statelor-Unite, asasinat de actorul Booth; la 1868: Principele Mihail al Serbiei, asasinat de un partizan al Carageorgevicilor; 1881: Garfield, președintele Statelor-Unite, asasinat de Guiteau; 1894: Sady Carnot, președintele Republicii franceze, asasinat de Caserio; 1896: Nazar-ed-Dine, șahul Persiei, asasinat de Mollach Rezah; 1897: Idiarte Borda, președintele Republicii Uruguay, asasinat de Aredondo; 1898: Elisabeta, împărăteasa Austriei, asasinată de Luccheni; 1899: Ulyse Heuroux, președintele republicii San-Domingo, asasinat de Caceres; 1900: Humberto I. regele Italiei, asasinat de Bresci; 1901: Mac-Kinley, președintele Statelor-Unite, asasinat de Czolgoz; 1903: Alexandru I, regele Serbiei și regina Drağa, asasinată de cătră o conjurație militară; 1908: Don Carlos I, regele Portugaliei și Don Louis-Filip moștenitorul tronului.

Cula 'n bătaie.

(Anecdotă.)

A venit acasă Cula
De departe din bătaie,
Și cum era coalea fercheș
N'arăta țigan de laie.

Că nu era ca și alții
Cu căputu sfârticat,
Făr' era coalea »n nemțește«
Și cu clopu instruat.

»Avea păr până pe umeri
Nici barbă nepeptănată
Făr' avea mustați sucite
Și frizură 'nborzoiată.

De gândeai că nu e Cula
Ficior de neam de țigan,
Făr' un domnișor, ști coalea,
Ca un pui de bocotan.

Cum ajunse Cula 'n casă
La țigani ce de laie
'L 'ntrebară într'un suflet:
»Cum a fost Cula 'n bătaie?«

— »Cum să fie — zise Cula
Io am fost ca un căpitan
Că am mers, măi, tot călare
Și de nim nu mă teeam«.

— »Și 'npușcat'ai«, mi-l întreabă
Unul dintre cei țigani.

— »Aule-o drăguță doamne
Impușcat'am în dușmani
De gândeai că pușcă dracu
Câte-o sută 'ntr'o n minut«.

— »Taci măi Culo, nu mai zice
Că atâta n'ai putut.«

— »Cum să nu, îi zice Cula,
Că doar să mă fi văzut,
C'am pușcat cu carabinul
Fără să-l mai fi umplut!«

Bistrița. Teod. A. Bogdan.

Prelungirea vieții.

William Willets din Londra a găsit un mijloc sigur. În fie-care Duminecă din Apri-

lie să se dea ceasurile înainte cu câte 20 de minute, iar în Septembrie să se dea înapoi cu 20 de minute. De ce? Măsura aceasta înseamnă câștig în ce privește folosirea de lumina soarelui pentru sănătatea trupului omenes. Căci nimeni nu va tăgădui, că primăvara și vara stă în pat până târziu după răsăritul soarelui. În zilele lungi ne-am putea scula mai de vreme; dar greu să faci pe toți să se scoale așa de vreme.

Dacă ținem seamă de schimbările pomenite, am câștiga în Aprilie 23 de ceasuri, în Septembrie tot atâtea, iar în lunile dela Mai până la August 164; deci în totul 210, în timpul cărora ne-ar bate soarele. Dacă mai adăogăm că altminterlea omul are nevoie de tot felul de mijloace de luminat, care nu sunt tocmai priincioase plămânilor și ochilor, vedem că, pe lângă înlăturarea acestei primejdii, mai avem și un câștig, că nu scoatem din pungă.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor respons.: Victor Branicea.

Câte-va cuvinte

asupra boalelor secrete.

E trist, — dar în realitate adevărată că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea a-elor oameni, a căror sânge și sucuri trupești sunt atrofiate și cari în urma ușurii din tinerete și prin deprinderi rele și-au sdruincinat sistemul nervos și puterea spiritală. E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cine-va care să dea tinerimii deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața s-xuală, trebuie să fie cine-va sru a oamenii să-și încredințeze fără teamă, fără șfială și cu încredere neozururile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a de-stă nui aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștient, care știe să dea a upra vieții sfaturi bune s-xuale și știe a juț și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.

De e chemare atât de măreată și pentru acest scop e institutul reunit în toată țara al D rului PALOZ, medic de spital, specialist, (Budapesta, VII., Rákóczi-ut 10), unde pe lă gă discreția cea mai strictă primește ori-cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupești ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de boia, chinurile sufletescii i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiunilor zilnice dr. PALOZ vindeacă deja de ani de zile repede și raționa cu metodu său propriu de vindecare, chiar și cazurile cele mai neglese, ranel sifilitice, boalele de țev, bășiă, ne-vi și șira spinărci, inceput-rile de confuzie a minții, urmările onaniei și ale sifilului, erecțiunile de paimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămăturul, boalele de sânge, de piele și toate boalele o-ganelor sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare separată și eșire separată. În ceea-ce privește cura, depărtarea nu este piedică, căci dacă cine-va, din ori-ce ca-za, n'ar putea veni în persoană, atunci cu plăcere i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se rd, ori la orință se retrimite fie caruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a m. până la 5 ore p. m., (Dumneca până la 12 ore a. m.)

Adresa: Dr. PALOZ, medic de spital, pesciaust, Budapesta, VII., Rákóczi-ut 10.

Mamele care laptează

simt cu mulțumire câtă putere și vioiciune le dă

Emulsiunea Scott

fiind gustoasă excită apetitul și promovează mistuirea, are efect întăritor asupra sănătății și asupra i tregului orgaaism, afară de aceasta are un efect de tot favorabil și asupra copilului, îi dă o față rumenă, îl întărește, și în chipul acesta bucuria părinților e satisfăcută. (4)

Veritabilă numai cu marca pescarului ca semn de garanție a procedurii lui Scott.

Prețul unei sticle originale 2 coroane 50 bani. Se capătă în toate farmaciile.

„ECONOMIA“ cassă de împrumut și păstrare, societate pe acții în **COHALM.**

Domnii acționari ai Casei de împrumut și păstrare „ECONOMIA“, societate pe acții, sunt invitați prin aceasta, în conformitate cu §. 20 din statute, la

a V-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Cohalm, Vineri în 28 Februarie n. la 2 oare p. m. în localul școlii române greco-orientale, cu următoarea

Ordine de zi:

1. Raportul direcțiunii și bilanțul anului de gestiune 1907.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Distribuirea profitului net realizat.
4. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri culturale.
5. Fixarea statutelor fondului de pensii al funcționarilor.
6. Fixarea prețului marcelor de prezență pentru membrii direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere
7. Raportul direcțiunii în cauza investițiilor în realități.
8. Sortarea și alegerea a doi membri în direcțiune.

Domnii acționari, cari voiesc a participa la această adunare generală, sunt rugați a depune în sensul §-lui 22 din statute acțiunile și eventual plenipotențele cel mult până în 26 Februarie 1908. la casa societății. Acțiunile se pot depune cel mult până în 24 Februarie a. c. și la institutul de credit și economii „Albina“ din Sibiu și filiala sa din Brașov.

Cohalm, 28 Ianuarie, 1908.

Direcțiunea.

Contul Bilanțului la 31 Decembrie 1907. — Mérleg számla 1907 december 31-én.

ACTIVE:	Cor.	fil	PASIVE:	Cor.	fil
Cassa în număr — Készpénzkészlet . . .	2372	36	Capital de acțiuni, 650 buc. à K 100 —		
Capital de acțiuni din emis. II nevărsat —			Részvénytőke 650 drb. à 100 K 65000 —		
II-ik kibocsátásból be nem fizetett rész-			emisiunea II 850 buc. à K 100 —		
vénytőke	30675	—	II kibocsátás 850 drb. à 100 K 85000 —	150000	—
Cambii escontate — Leszámitolt váltók . .	346130	36	Fond de rezervă — Tartalék alap	15908	40
Imprumuturi hipotecare — Jelzálogos			Fondul de pensii — Nyugdíjalap	1040	85
kölcsönök	118826	—	Fondul cultural — Közművelődési alap . .	349	60
Imprumuturi pe obligațiuni — Kötvény			Depuneri spre fructificare — Takarékbetétek	399980	40
kölcsönök	98294	—	Cambii reescontate — Visszleszámitolt váltók	71134	—
Credite cambiale cu acoperire hipotecară —			Creditori — Hitelezők	951	95
Jelzálogilag biztosított váltókölcsönök .	29135	—	Dividendă neridicată — Fel nem vett		
Realități — Ingatlanok	27292	—	osztalék	82	66
Efecte — Értékpapírok	200	—	Interese tranșitoare anticipate — Átmeneti		
Debitori — Adósok	12000	—	kamatok	10141	80
Mobiliar — Leltár	405	—	Profit curat — Tiszta nyereség	13225	23
amortizare — leírás	45	—			
Interese tranz. restante — Folyó évet illető					
be nem folyt kamatok	2530	20			
	662814	92		662814	92

Contul de Pierderi și Profite. — Veszteség és Nyereség számla.

DEBIT:	Cor.	fil	CREDIT:	Cor.	fil
Interese de depuneri — Takaré-			Interese de escont — Váltókamatok . . .	19690	76
betéti kamatok	16253	81	Interese de împrumuturi hipotecare — Jel-		
Interese după capitalul de acțiuni			zálog kölcsön kamatok	8335	93
emisiunea II — II kibocsátásból			Interese după împrumut. pe obligațiuni —		
részvénytőke utáni kamatok	1524	50	Kötvénykölcsön kamatok	6457	41
Spese — Költségek:			Interese de credite cambiale cu acop. hipo-		
Salare — Fizetések	2700	—	otecară — Jelzálogilag biztos. váltó		
Bani de cvartir — Lakpénz	133	30	kölcsön kamatok	1806	22
Spese de cancelarie, luminat, în-			Interese de cont-curent — Folyószámla		
călzit etc. — Irodai költségek,			kamatok	219	51
fűtés, világítás	1131	79	Venituri dela realități — Ingatlanok jöve-		
Chire — Lakbér	300	—	delme	425	47
Porto — Postaköltségek	133	67	Proviziiuni — Jutalékok	2403	87
Marce de prezență — Jelenléti díjak 409 —					
Competință de timbru — Bélyegilleték 23 78					
Contribuțiune — Adó:					
dare directă și aruncuri — egye-					
nes és pótdadó	1205	47			
10% dare după interesele de de-					
puneri — 10% tőke kamatódó 1625					
38	2830	85			
Amortizare speselor de fondare —					
Alapítási költségek leírása	628	24			
Amortizare din mobiliar — Leírás					
a leltár számlán	45	—			
Profit curat — Tiszta nyereség	13225	23			
	39339	17		39339	17

Cohalm, 31 Decembrie 1907.

Ioan Bercan m. p.,
dir. exec. membru în direcțiune.

Ioan Buzea m. p.,
cassar și membru în direcțiune.

George Fuciu m. p.,
contabil.

Direcțiunea:

Dr. George Drimba m. p.
George Andron m. p.

Brotea m. p.

Ieronim Buzea m. p.

Ioan Bârsan m. p.

Ioan Seracu m. p.

Am revăzut conturile prezente și le-am aflat în ordine și în consonanță cu registrele principale și auxiliare. — Jelen számlákat felülvizsgáltuk és azokat rendben és a fő- és segédkönyvekkel összhangzóknak találtuk.

Cohalm, 28 Ianuarie 1908.

Comitetul de supraveghiere: — A felügyelő bizottság:

Ioan Vătășan m. p.,
revizor expert al „Solidarității“.

George Spornic m. p.

Constantin Popp m. p.

Sofroniu Roșca m. p.

Ioan Blaga m. p.

Propunerea

direcțiunii referitoare la împărțirea profitului curat:

1. Dividendă acționarilor 6%
K 3900.—
 2. Fondului de rezervă:
20% dotațiune sta-
tutară . . . 1995.04
dotațiune ex-
traordinară 3596.56 „ 5591.60
 3. Tantiemă direcțiunii 10% 997.52
 4. Tantiemă comitetului de
supraveghiere 5% . K 498.76
 5. Tantiemă directorului
executiv 2% . . . „ 199.50
 6. Tantiemă funcționarilor
și remunerațiuni . „ 540.33
 7. Fondului de pensii „ 759.12
 8. Pentru scopuri culturale „ 498.76
 9. Alimentarea fondului
cultural 239.64
- Total . K 13225.23

Direcțiunea.

„Familia Română“

== apare în fie-care săptămână ==
în 16 pagini
cu conținut ales și variat și cu
multe ilustrații.

ABONAMENTUL

costă numai 10 cor. pe an în Austro-Ungaria,
12 Lei în România.

REDACTIA și ADMINISTRATIA:
Budapesta V. Strada Csáky 23.

(1-5.)

Fân

de I-a calitate 50—60 care
de vânzare în comuna G.-Hodak în
apropierea liniei ferate.

Pentru informațiune a se adresa
D-lui Vasile P. Harsianu, în Sibiu
(Nagy-Szeben), sau D-lui Lupu Du-
mitru a Popi în G.-Hodak. (1-2.)

Vânzare de casă.

Casa **Weber-Klein**, după Cur-
mătură, a Nr. 17 se va vinde în 14
Februarie 1908 la 9 oare a. m. în
camera de licitație a oficiului cărți-
lor funduare, celui care va da mai
mult.

Datoriile ce sunt intabulate pe
casă pot rămânea și mai departe in-
tabulate pe casă.

Informații mai de aproape se
pot lua dela

Nationalbank,

8-337.

societate pe acții.

**„Călințarul
Plugarului“**

pe anul 1908

Se poate procura dela
Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov,
cu prețul de 40 bani (fileri),
(plus porto postal de 5 bani).

RONCEA & MANU
 fabrică de
Brânzeturi și Cașcaval
 Brașov, Pe Tocile nr. 15.
 Recomandă produsele fabricii cu
 prețurile următoare:
 Cașcaval trimis cu poșta
 până la 5 Kgr. kilogramul cu cor. 1 40
 " " 25 " " " " 1 36
 " " 50 " " " " 1 33
 Comandă se efectuează prompt și
 Prețurile sunt netto Casa fără obligămant
 loco Brașov.

Vite
 nobilitate
 liferează
 cu garanție,
 asortiment bogat de tot soiul, firmă de mulți ani recunoscută ca prima și foarte solidă:
Prima Pepinerie cu vite nobilitate de pe Târnava.
 Proprietar, FR. CASPARI, Mediaș (Ardeal).
Cereți Catalogul prețurilor!
 Catalogul conține sursori de recunoștință din toate părțile țării. Fiecare proprietar de vii se poate convinge, înainte de a o manda de soliditatea firmei adresându-se verbal sau în scris la vre-o persoană cunoscută.
 [901,32-47.]

STABILIMENTUL DE ACID CARBONIC
 a lui **MUSCHONG** din Baia Buziaș
 — modern instalat — afară de Kartel liferează prompt ori ce cantitate de
ACID CARBONIC
 natural, chemic foarte curat. Îl d
 din izvoarele cu acid carbonic din Băile de la Buziaș r-namite în toată lumea pentru fabricarea de apă gazoasă, bărciumarilor, și alte scopuri industriale.
Să nu se schimbe cu acid carbonic preparat artificial și puțin sporit.
Serviciu demn de încredere și conșciențios
Apă minerală și apă vindecătoare
 în sticle de 1/1 și 1/2 lit-e.
 Cu succes miraculos la suferințe de inimă, rinichi și bășcă.
Apă de masă de rangul întâiu!!
 Informații se dau cu plăcere din partea
Muschong's Kohlen-säure-Werke und Mineralwasser-Versand în Buziasfürdö
 Adresa telegramelor: **MUSCHONG BUZIASFÜRDÖ.** Int-r. Telef. 18.
 Se caută reprezentanți locali abili.

FISCHER & COMP NAGYENYEO
 PEPINERIE DE POMI SI VITE
 150.000 Pomi Roditori
 1.000.000 Sujete
 1.000.000 Planta pentru gard viu arbori de promenada, arbori de ornament, roze, fructe cu boaba, confiteri etc.
 1 Million altoae de vite, vita de vile Europeană și Americană cu su.
 Specialitate: altoae de vita pentru desert.
 30.000 Pruni de Bistrita și de Bosnia oltuiti Exemplare foarte frumvase
 Fără rădăcina
 Sub-cultura 120 jug. cat.

P. T.
 Am onoarea a aduce la cunoștința On. public, că am deschis provizor un
Atelier de blănărie subțire
 în Brașov, Târgul Inului Nr. 26, unde se pot căpăta numai confecțiuni proprii de gulere de Dame (boac, mufuri, șepci de blană, Crimer și Stofă. Tot felul de Baltoane blănite pentru Dame și Copiii, Figaro și paletoane, cu un cuvânt toate articolele ce se țin de blănărie, lucrate modern, în asortiment bogat, cu prețuri foarte reține.
 Prin experiențele mele câștigate atât în capitală, cât și în străinătate pot satisface tuturor cerințelor spre deplină mulțumire.
Pun căptușeli de blană. — Primesc reparaturi.
 Articole de blănărie cumpărate dela mine le curăț fără plată.
 Comandă de din afară le execut punctual. — Servi în solid. —
 Mă rog de sprijin.
 Cu toată stima
Weiszfeiler Sándor,
 blănar subțire.
 Magazinul meu dela 1 Oct. a. c. se află în Stada Porții Nr. 48.

NICOLAE RONCEA,
 primul măestru român de apaducte, canalisări, instalații de gaz și telefoane,
BRAȘOV, Pe tocile Nr. 16,
 se recomandă On. public din Brașov pentru ori și ce lucrare de instalațiuni, canalisări și apaducte, closete, trenajați, pivnițe, cu deosebire pentru lucrări de canalizare, closete (imblători), conform planului de canalizare și al statutului orașănesc.
 In curs de 14 ani de când lucrez în Brașov ori și ce lucrare mi s'a încredințat am executat spre mulțumirea celor ce m'au onorat cu lucrări în bransa mea.

Primul atelier român de curelărie.
Primul atelier de curelar român
VASILIE MUSCALU
 BRAȘOV, Strada nouă, Nr. 7.
 Am onoare a recomanda On. Public din Brașov și jur
Atelierul meu de curelărie
 provăzut cu tot felul de hamuri de luc și pentru lucru din piele de blanc, precum și tot felul de curele de incins, d. e. șerpăre de piele de tot felul: negre, galbene, de covor cu ținte, care este sub conducerea mea proprie.
 Se primesc și reparaturi de tot felul, d. e. esere, geante de călătorie și pungii.
 Totodată mai fac cunoscut, că în depozitul meu să află gata: plosci de lemn în orice mărime, îmbrăcate în curele fine.
 Cu stimă **Vasilie Muscalu**
 PREȚURI MODERATE.
 Cele mai bune hamuri.
 Comandă se face și prin poștă.

Încălțăminte de tafelne
GHETE
 original americane pentru Dame, Domni și Copii.
 Papuci albi de atlas. Cisme de lucru. Ghete cu ginoare.
 Papuci albi. Cisme Halina. Ghete cu nasturi.
 Papuci de dans. Cisme de vânat. Ghete cu zug.
 Papuci de gimnastică. Cisme de călărit. Ghete de voi jiu.
 Papuci călduroși. Gamasse. Pantofi de casă.
 Papuci de poștav. Galeci.
pentru Dame, Domni și Copii.
 Calitate solidă. — Magazin de încălțăminte — Mare asortiment.
 Fa-on modern. **ALFRED IPSEN Kronstadt,** Prețuri ieftine.
 Strada Vămii nr. 36, (vis à vis de Cafeneaua Transilvania).

La tipografia și librăria A. Mureșianu se află de vânzare următoarele:
 Cărți literare apărute din ediția „Minerva”, București.
 N. Petra-Petrescu. Ilie Marin, istoriograf pentru tinerime, localizată după neștescu. 193 pag. Prețul cor. 1.50
 Vasilie Pop. „Domnița Vioreca” roman. Prețul 2 cor. (plus porto bani) 20
 M. Salodeanu. „Floarea Oflită”, roman. Prețul 2 cor. (plus porto bani) 20
 Ștefan Iosif. „Credințe.” Poesii à cor. 1.50
 Em. Gârleanu-Emilgar, „Batrânii”, schițe din viața bo-riilor moldoveni 1.50
 Eugeniu Boureanu. „Povestiri din copilărie”. Pr-țul à cor. 1.50
 N. N. Beldiceanu. „Chipuri dela Mahala” Conține 305 pag. Prețul cor., 1.50
 Vasilie C. Osvadă. „Băncile populare din România” cu un adaus informativ. Prețul 1 cor. (plus 5 b. porto). 1 05
 Ion Manolache Holda. Fețe, portrele schițe și nuvele, ediție I 316 pag. Prețul Lei 1 50